

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy vapaaehtoistyön keinoin
Festaripörssi-hankkeen välievaluointi ja toiminnan kehittäminen

Nana Stenius

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

03/2017

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Nana Stenius	Sivumäärä 57 ja 4 liitesivua
Työn nimi Nuorten syrjäytymisen ehkäisy vapaaehtoistyön keinoin	
Ohjaava(t) opettaja(t) Arto Lindholm	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Festaripörssi, Jyrki Simovaara	
Tiivistelmä <p>Festaripörssi on Humanistisen ammattikorkeakoulun kaksivuotinen hanke. Hankkeen tavoitteena on kouluttaa ja työllistää syrjäytymisvaarassa olevia nuoria töihin festivaaleille. Hanke tarjoaa nuorille hygieniapassin, järjestyksenvalvoja –tai työturvallisuuskortin. Festivaaleille lähdetään yhdessä mentorin kanssa, joka on nuorten tukena koko prosessin ajan. Hankkeen ensimmäisenä kesänä 2016 festaripörssiläisiä oli mukana noin 100, kesällä 2017 tavoitteena on tuplata määrä. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä evaluoitiin Festaripörssin ensimmäinen vuosi ja laadittiin toimintasuunnitelma toiselle vuodelle. Hankesuunnitelmassa välievaluointi oli luvattu tehdä toimintatutkimuksen syklin mukaisesti. Välievaluointi toteutettiin osana Humanistisen ammattikorkeakoulun Kehittämistyön menetelmät 2 -opintojaksoa. Kaikkia sidosryhmiä haastateltiin joko kvalitatiivisin tai kvantitatiivisin menetelmin. Evaluoinnista saatujen tulosten perusteella voitiin päätellä, että Festaripörssi on aktivoitunut ja innostanut syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen osoittautui kuitenkin hankalaksi. Tämä olisi kuitenkin tärkeää, sillä välievaluoinnista saaduista tuloksista huomattiin, että syrjäytymisvaarassa olevat nuoret hyötyivät Festaripörssistä enemmän kuin muut nuoret. Nuorelle saattoi olla kynnys lähteä töihin festivaaleille, mutta Festaripörssin avulla kynnys madaltui ja rohkeus lähteä vapaaehtoistöihin löytyi.</p> <p>Laatimani toimintasuunnitelma esitettiin hankkeen projektipäällikölle ja ohjausryhmälle tammikuussa 2017, ja se otettiin käyttöön. Toimintasuunnitelmassa on otettu huomioon kaikki sidosryhmät: nuoret, festivaalit, hankehenkilökunta ja yhteistyötoimijat. Olen vastannut niin nuorilta, festivaaleilta kuin nuorisotalon ammattilaisilta tullessi tarpeisiin. Kolme tärkeintä toimenpide-ehdotusta, jotka olen toimintasuunnitelmassa huomioinut, ovat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen kohtaamalla2. Nuorten innostaminen ja motivoiminen, niiden avulla nuorten sitoutuminen toimintaan3. Kesän jälkeen jatkotoimenpiteet: tuetaan nuoren kiinnittymistä työ- tai kouluelämään <p>Syrjäytymisen ehkäisyä käsittelevä kirjallisuus painottaa usein palkkatyön tai koulutuspaikan tärkeyttä. Työ- tai koulumaailmassa olemista pidetään usein edellytyksenä nuoren kiinnittymiseen yhteiskuntaan. Festaripörssin menestys ja nuorilta saatu palaute kuitenkin osoittavat, että vapaaehtoistyön merkitys on nuorille suuri. Vapaaehtoistyön tulee olla nuorille houkuttelevaa, ja parhaassa tapauksessa vapaaehtoistyön avulla nuori saa rohkeutta ja kokemuksia tulevaisuuteen. Festaripörssistä saadut kokemukset vahvistivat ajatusta siitä, että palkkatyö ei ole ainoa tapa olla hyödyllinen kansalainen, vaan välillä hyödyttävämpää on se, että nuori saa jostain tarttumapintaa.</p>	
Asiasanat nuoret, syrjäytyminen, vapaaehtoistyö, syrjäytymisen ehkäisy	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Nana Stenius	Number of Pages 57 pages and 4 attachment pages
Title Voluntary work as a tool for preventing youth exclusion	
Supervisor(s) Doc.Soc.Sci. Arto Lindholm	
Subscriber and/or Mentor Festaripörssi, Jyrki Simovaara	
Abstract <p>Festaripörssi is a two-year long project ran by HUMAK University of Applied Sciences. The project aims to educate and employ young people at risk of social isolation to work at festivals. As part of the project, the participants complete a certificate in either food hygiene or event security. The participants are allocated a mentor who attends the festival with them and provides them support throughout the process. Around 100 young people took part in the project in 2016 and the aim is to double this figure for the second year. The project is funded by the European Social Fund.</p> <p>The core of the thesis was to evaluate the first year of Festaripörssi and to draft a strategy for the second year. The intermediate evaluation was produced as a part of the study module at HUMAK University of Applied Sciences. Both quantitative and qualitative methods were used when interviewing the stakeholders. The results of the evaluation suggested that Festaripörssi had a positive impact in terms of motivating and mobilising the youth at risk of social exclusion. However, it is important to recognise the issues with making contact the target group. It is vital to focus on these issues as the results seem to suggest that the youth at risk of social exclusion are likely to benefit from Festaripörssi more than other groups.</p> <p>The strategy I drafted was presented to the Project Manager in January 2017 and subsequently put into practice. It takes into account a number of stakeholder groups including the youth, festivals, project staff and partners, and corresponds to their individual needs. The three key action points outlined in the strategy are as follows:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Reaching the youth at risk of social exclusion through encounters2. Getting the youth to commit to the project through consistent motivation and encouragement3. Post-summer follow-up which seeks to support young people to remain in education or employment <p>Current literature on preventing social exclusion often places a strong emphasis on paid employment and higher education. This is often seen as a pre-requisite for a young person to become a functioning part of the wider society. However, the success of Festaripörssi and the feedback received from the youth indicate the importance of voluntary work. This serves as a way for young people to gain necessary experience and to develop a skill set which will allow them to progress in the future. The feedback from participants suggested that there are multiple ways of contributing to the society, paid work being merely one of them.</p>	
Keywords young people, social exclusion, voluntary work, prevention of social exclusion	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet	6
1.2 Opinnäytetyön menetelmät	8
2.1 Syrjäytymisen määritelmä	9
2.2 Tutkimustietoa nuorten syrjäytymisen ehkäisemisestä Suomessa	13
2.3 Kuinka tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret?	14
2.4 Kuinka nuori saadaan sitoutumaan?	16
2.5 Osallisuus vs. syrjäytyminen	17
2.6 Moniammatillisen yhteistyön ja verkostoitumisen merkitys	18
2.7 CASE: Tajua Mut! -toimintamalli	20
2.8 CASE: Combo-hanke	21
3 VAPAAEHTOISTYÖN MERKITYS NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYSSÄ	22
3.1 Vapaaehtoistyön määritelmä	22
3.2 Nuoret ja vapaaehtoistyö	22
3.3 Vapaaehtoistyön merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä	24
4 FESTARIPÖRSSIN ENSIMMÄINEN TOIMINTAVUOSI	26
4.1 Kuinka Festaripörssi tavoitti nuoret?	26
4.2 Yhteistyö sidosryhmien kanssa	28
4.3 Koulutusten järjestäminen	29
4.4 Festivaaleilla työskentely	31
4.5 Festaripörssi ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret	31
5 EVALUOINTI	33
5.1 Tutkimusaineisto	33
5.2 Nuoret	36
5.3 Mentorit	37
5.4 Hankehenkilökunta	39
5.5 Festivaalit	40
5.6 Kontaktit	41
6 EVALUOINNIN YHTEENVETO	41
6.1 Nuorten tavoittaminen ja toiminnassa mukana pysyminen	42
6.2 Viestintä	43
6.3 Vapaaehtoistyön vaikutus nuoriin Festaripörssissä	44
6.4 Festaripörssin tulevaisuus	45
7 TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2017	46
7.1 SWOT-analyysi	48
LÄHTEET	51
LIITTEET	58
Liite 1: Toimintasuunnitelma	58
Liite 2: Vuosikello	61

1 JOHDANTO

Nuorten syrjäytymisen vastaisia hankkeita on tehty niin hallituksen kuin eri järjestöjen taholta. Jyrki Kataisen hallituksen aikana vuosina 2011-2014 käynnistettiin nuorisotakuu. Se lupasi, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan jokin jatkokoulutus tai työllistymismahdollisuus viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Hallituskauden aikana rahoitusta kohdennettiin myös etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan sekä ammatilliseen koulutukseen pääsyn helpottamiseen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskus 2016.) Nuorten syrjäytymisen ehkäisy oli hallituksen yksi kantavista teemoista.

Syksyllä 2014 opiskelijaryhmä sai idean, josta kehittyi Festaripörssi-hanke (Aarela, Lahdenoja 2015, 43). Festaripörssi on Humanistisen ammattikorkeakoulun 15–29-vuotiaille työelämän ja opintojen ulkopuolella oleville nuorille suunnattu kaksivuotinen hanke. Hankkeen tarkoitus on tarjota nuorille työelämävalmiuksia sekä kokemuksia vapaaehtoistyöstä festivaaleilla. Toimintaa rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto. Hanke tarjoaa mukana oleville nuorille mahdollisuuden suorittaa keväällä järjestettävissä koulutuksissa joko hygieniapassin, järjestyksenvalvojakortin tai työturvallisuuskortin, ja tutustua festivaaleilla työskentelyyn. Koulutukset ja kortit ovat nuorelle maksuttomia. Koulutusten jälkeen nuoret jaetaan heidän mielenkiintonsa mukaan 3 - 7 hengen porukoihin eri festivaaleille. Yhden tiimin mukana lähtee yksi mentori, jonka tarkoitus olla nuoren apuna ennen festivaalia sekä festivaalin aikana. Mentori toimii myös välikätenä festivaalin ja nuoren välillä. Festivaaleilla nuoret kuitenkin työskentelevät muiden talkoolaisten kanssa. Mentoreiden rooli festivaaleilla on muovautuvainen, festivaalista ja mentorista riippuen. Tavoitteena on kuitenkin se, että mentori on nuoren tukena koko prosessin ajan.

Hankkeen tavoitteena on lisätä nuoren tunnetta osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Tarkoituksena on luoda järjestelmä, jolla ilman työ –tai koulutuspaikkaa jääneet nuoret saavat kosketuspinnan todelliseen työelämäänsä (Simovaara, 2015). Sosiaalisia kontakteja, itsetuntoa ja osallisuutta lisäävänä toimintamuotona vapaaehtoistyö voi parhaassa tapauksessa toimia paitsi syrjäytymisen ennaltaehkäisijänä, myös matalamman kynnyksen toimintana nuorille, jotka vielä etsivät paikkaansa työelämässä

(Grönlund & Pessi 2008, 127). Jos syrjässä olevien tilannetta halutaan parantaa, on tarpeen tarjota monipuolisempia palveluita kuin pelkästään työllistymistä edistäviä tai työnhakuun ohjaavia toimenpiteitä (Aaltonen, Berg, Ikäheimo 2015, 4). Festaripörssi tarjoaa nuorille mielekästä ja hyödyllistä tekemistä, joka parhaassa tapauksessa tukee nuoren kiinnittymistä työelämään.

Festaripörssin ensimmäinen festivaalikesä oli takana syksyllä 2016. Jotta toimintaa voidaan kehittää, on hankkeen ensimmäinen toimintavuosi evaluoitava ja tulokset jalostettava käytäntöön. On äärimmäisen tärkeää kerätä tietoa sidosryhmiltä, jotta hanke voi toimia entistä paremmin sekä tavoittaa syrjäytymisuhan alla olevat nuoret. Opinnäytetyöni sisältää Festaripörssin välievaluoinnin sekä toimintasuunnitelman vuodelle 2017. Toimin Festaripörssissä mentorina kesällä 2016, ja omat kokemukse-
ni yhdistettynä laaja-alaiseen evaluointiin antoivat hienon mahdollisuuden katsoa Festaripörssin toimintaa laajalta näkökulmalta.

Uskomus on, että nuoret, jotka tekevät vapaaehtoistyötä, vahvistavat sosiaalista pääomaansa sekä saavat arkeensa monipuolista sisältöä. Yksi aktiivisen kansalaisuuden ilmentymisen muoto on vapaaehtoistyö (Mäkelä & Peltonen 2012, 22). Festaripörssi on yksi esimerkki toiminnasta, joka aktivoi syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Kaikki tieto syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittamisesta, motivoimisesta ja aktivoimisesta on tarpeellista. Festaripörssin avulla osallistun keskusteluun vapaaehtoistyön merkityksestä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda ja kehittää toimintasuunnitelma Festaripörssin toiselle vuodelle. Hankkeen ensimmäinen toimintavuosi evaluoitiin opiskelijaryhmän avulla. Tulosten perusteella toteutin hankkeelle toimintasuunnitelman. Opinnäytetyöprosessi oli kolmivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa lähdin selvittämään kulunutta toimintakautta. Suoritin tämän osana Humanistisessa ammattikorkeakoulussa järjestettävää Kehittämistyön menetelmät 2 -opintojaksoa. Opiskelijat jakautuivat seitsemään eri ryhmään, joista jokaiselle kuului jonkin sidosryhmän haastatteleminen kvan-

titatiivisin tai kvalitatiivisin menetelmin. Opiskelijat olivat mukana analysoimassa materiaalia. Toisessa vaiheessa lähdin jalostamaan jo olemassa olevaa materiaalia sekä kehittämään toimenpide-ehdotuksia Festaripörssin tulevalle kaudelle. Tässä vaiheessa valmistui Festaripörssin toimintasuunnitelma vuodelle 2017. Oli tärkeää olla jatkuvassa vuorovaikutuksessa hankehenkilökunnan sekä ohjausryhmän kanssa, jotta vältimme väärinkäsitykset. Kolmannessa vaiheessa pureuduin yksityiskohtaisemmin vapaaehtoistyön merkitykseen nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.

Eduskunnan selvityksen mukaan (2013, 216) tulosten hyödyntämistä voitaisiin edistää lisäämällä tiedottamista ja markkinointia hankkeiden tuloksista. Tämän takia aion olla mukana kirjoittamassa artikkelia Nuorisotutkimus-lehteen. Artikkelin tavoitteena on ottaa kantaa yhteiskunnassa käytävään keskusteluun koskien nuorten syrjäytymistä, lisätä Festaripörssin näkyvyyttä sekä tiedottaa evaluoinnista saaduista tuloksista.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi olen mukana Festaripörssin näkyvyyden lisäämisessä sekä verkostoitumisessa. Festaripörssin ensimmäisenä toimintavuotena oli mukana muutamia yhteistyötoimijoita. Ohjaamot Helsingissä, Imatralla ja Lappeenrannassa olivat niistä tärkeimmät. Ohjaamo on matalan kynnyksen neuvontapiste, josta kaikki palvelut löytyvät saman katon alta (TE-keskus, asuntoneuvonta, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, nuorisotyöntekijä). Ohjaamot tarjoavat erityisesti ilman työ- ja opiskelupaikkaa oleville nuorille yksilöllistä tukea. Kohderyhmä on 15–29-vuotiaat nuoret. (Helsingin kaupunki 2016.) Ohjaamossa työskentelee nuorisoalan ammattilaisia, joten heillä on osaamista, jota Festaripörssi voi hyödyntää. Ohjaamot ovat erittäin tärkeä yhteistyötoimija, ja ensi vuoden tarkoituksena on vakiinnuttaa Festaripörssin asemaa Ohjaamoiden palvelutarjonnassa. Ohjaamoiden lisäksi Helsingissä oli mukana työpajayhdistyksen kontakti.

Näiden yhteistyötoimijoiden lisäksi tarkoitus on etsiä uusia kontakteja sekä verkostoitua nuorisoalan järjestöjen kanssa, jotta hankkeeseen saadaan mahdollisimman paljon syrjäytymisuhan alla olevia nuoria mukaan. Opinnäytetyöprosessin aikana olen mukana verkostoitumassa sekä edistämässä ja vakiinnuttamassa Festaripörssin mainetta, jotta hankkeella on mahdollisimman laaja-alainen toimintaympäristö tulevaisuudessa. Yksi opinnäytetyön tavoitteistani on pohtia keinoja, jolla syrjäytymis-

uhan alla olevia nuoria saadaan innostettua ja motivoitua mukaan Festaripörssin toimintaan.

1.2 Opinnäytetyön menetelmät

Aloitin opinnäytetyöni kirjoittamisen samanaikaisesti Humanistisessa ammattikorkeakoulussa järjestettävän Kehittämistyön menetelmät 2 -opintojakson kanssa. Opintojaksolla oli sekä yhteisöpedagogiopiskelijoita että kulttuurituottajaopiskelijoita. Opiskelijat keräsivät arviointeja sidosryhmiltä kvalitatiivisin ja kvantitatiivisin menetelmin. Sidoryhmiä haasteltiin yksilöhaastatteluissa, ryhmähaastatteluissa sekä sähköpostitse. Olin itse mukana ryhmässä, joka haastatteli Festaripörssin jo olemassa olevia kontakteja sekä etsi uusia mahdollisia yhteistyökumppaneita. Tämä oli sekä hankkeen että opinnäytetyöni kannalta tärkeä kokonaisuus, sillä yhteistyökumppaneilta, nuorilta ja hankehenkilökunnalta saatu tieto ja palaute olivat ainutlaatuisen tärkeitä. Saadun aineiston pohjalta lähdin kehittämään toimintasuunnitelmaa.

Yhtenä menetelmänä käytin myös ideointipalaveria, joka toteutettiin ohjausryhmän kanssa. Palaveri tapahtui 15.12.2016 evaluoinnin tulosten esittelyn yhteydessä. Paikalla oli ohjausryhmän lisäksi opiskelijoita. Ohjausryhmä koostuu eri organisaatioiden ja järjestöjen edustajista, jotka ovat seuranneet hankkeen toimintaa alusta lähtien. Ideointipalaverissa käytiin läpi, evaluoinnin tulosten esittelyn lisäksi, suunnittelemani toimenpide-ehdotuksia. Palaveri oli sisällöltään monipuolinen, ja herätti kriittistäkin keskustelua. Sen pohjalta oli hyvä lähteä kehittämään vanhoja toimintamalleja.

2 SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVAT NUORET

2.1 Syrjäytymisen määritelmä

Syrjäytymisen ytimessä on 32 500 nuorta, jotka eivät opiskele eivätkä ole rekisteröityneet työttömiksi työnhakijoiksi. He ovat nuoria, joista kukaan ei tarkkaan tiedä keitä he ovat ja mitä he tekevät. Heitä ei näy missään tilastoissa. Näiden nuorten lisäksi on 18 800 syrjäytynyttä nuorta, jotka ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi. (Myrskylä 2012, 1.) Yhteensä reilu 50 000 syrjäytynyttä nuorta vastaa noin viittä prosenttia kaikista ikäluokan nuorista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan syrjäytyneiden lukumäärän sanotaan vaihtelevan 14 000 ja 100 000 välillä. Suuri vaihtelu arvioissa johtuu siitä, että syrjäytymisellä ei ole vakiintunutta määritelmää, jota kaikki tahot käyttäisivät. (THL 2016.) Rekisterin puuttuminen tekee syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittamisen äärimmäisen vaikeaksi. Työmarkkinoilta syrjäytymiselle ei ole vakiintunutta määritelmää, ja ilmiön mittaaminen ja arviointi on vaikeaa. On myös selvää, että yksittäisten syrjäytymisvaarassa olevien nuorten havaitsemiseksi ja ennaltaehkäisevän työn tukemiseksi ei tällä hetkellä ole olemassa riittäviä tietoja. (Opetus –ja kulttuuriministeriö 2010, 28.)

Nuorten syrjäytymistä on yritetty ehkäistä nuorisolaissakin mainitun sosiaalisen vahvistamisen avulla (Finlex 2006), mutta siitä huolimatta joutilaiden nuorten osuus on kasvanut Suomessa melkein kymmenellä prosenttiyksiköllä vuosikymmenen aikana (Toivonen, Valtonen 2016). Nuorisotyöttömyys Suomessa on ollut koko 2000-luvun korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin ja se on viime vuosina kasvanut. Syynä voidaan pitää taloudellisen taantumaa. (Tilastokeskus 2011.) Nuorisotakuun tulisi taata kaikille peruskoulunsa päättävälle jatkokoulutuspaikka, mutta kuten mediaotsikoista on voinut päätellä, se ei ole saavuttanut toivottuja tuloksia. Nuorisotakuun toteutukseen käytettiin vuonna 2013 arviolta yli sata miljoonaa euroa, mutta silti nuorisotyöntekijät ja nuorten työpajatoiminnan parissa työskentelevät henkilöt kokivat, että käytännön työssä resurssit ovat liian pienet (Portaankorva 2013).

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy on monisyinen prosessi, eikä resursseja voi olla liikaa. Syrjäytyneet nuoret maksavat Suomelle noin 300 miljoonaa euroa vuodessa (Työ -ja elinkeinoministeriö 2012, 19). Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle noin miljoona euroa, jos syrjäytyminen kestää koko työiän eli nelisenkymmentä vuotta (Puttonen 2012). Yhteensä Suomessa käytetään vuositasolla noin 230 miljoonaa euroa nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin. Suurin menoerä syrjäytymistä ehkäisevissä palveluissa on koulupudokkaiden peruskoulun jälkeiseen koulutukseen hakeutumista tukevat palvelut. Siihen kokonaisuuteen menee lähes neljännes kokonaiskustannuksista. (Eduskunta 2013, 233.) Laskelma osoittaa, että syrjäytymisen kustannukset ovat huomattavat. Laskelmasta voi myös huomata suuren osan kustannuksista muodostuvan siitä, että syrjäytyneen panos työelämässä jää yhteiskunnalta mahdollisesti saamatta. (Opetusministeriö 2009, 13.) Jos syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin panostettaisiin esimerkiksi 500 miljoonalla eurolla, ja sen avulla saataisiin syrjäytyneiden nuorten määrää laskettua 25 000 nuoreen, olisi säästö yhteiskunnalle suuri. Ennaltaehkäisevän työn merkitys jätetään usein varjoon.

Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret leimautuvat ja leimaavat itsensä helposti. Jatkuvat uutiset nuorisotyöttömyyden lisääntymisestä ja nuorten väliinpuotoamisesta luovat epätoivoista ilmapiiriä. Nuoret alkavat itse käyttäytyä yhteiskuntamme viestimällä tavalla. Epäonnistumiskierteen taustalla voi olla taipumus sosiaaliseen arkuuteen, aikaisemmat huonot kokemukset tai mielenterveysongelmat. Ne saattavat johtaa moiniin defensiivisiin toimintatapoihin, kuten vetäytymiseen sosiaalisista suhteista. (Ek, Järvelin, Saari, Sovio, Viinamäki 2004, 20.) Jos nuori omaksuu kielteisen ajattelun omaa käyttäytymistään kohtaan, alkaa hän toteuttaa epäonnistumiskierrettä.

Koulutustaustan merkitys syrjäytymiseen on selvä. Pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevista nuorista syrjäytyneinä on 12,6 prosenttia. Kun syrjäytyneiden nuorten määrä suhteutetaan koulutustaustasta riippumatta kaikkiin 15–29-vuotiaisiin nuoriin, on syrjäytymisprosentti ikähaarukkaan kuuluvista nuorista 5 prosenttia. (Myrskylä 2012, 8.) Nivelvaiheessa olevien peruskoulun päättäneiden nuorten elämäntilanne on äärimmäisen herkkä, eikä nivelvaiheen päättymisen ajankohta ole selkeä. Nivelvaihe jatkuu, kunnes nuori on kiinnittynyt toisen asteen opintoihin. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu ensimmäisen lukuvuoden lopussa. Muussa tapauksessa nivelvaihe saattaa

jatkua hänen osaltaan vielä uusien jatkosuunnitelmien tekemisen merkeissä. (Koivisto 2014, 45.) Nämä nuoret ovat osaltaan syrjäytymisvaarassa olevia. Syrjäytymisen on tutkittu olevan periytyvää, ja myös vanhempien koulutustasolla on merkitystä lapsen kasvuun. Syrjäytyneiden nuorten vanhemmilla noin 15 prosentilla sosioekonominen asema on tuntematon eli he ovat työelämän ulkopuolella. Sama luku kaikkien 15–29-vuotiaiden vanhemmilla on viisi prosenttia. (Myrskylä 2011, 77.)

Aaltonen, Berg ja Ikäheimo (2015) ovat tutkimuksessaan jakaneet syrjäytyneet nuoret kahteen eri alalajiin: piipahtelijoihin ja kiinnittyneisiin. Piipahtelijoilla tarkoitetaan nuoria, jotka liikkuvat syrjäytymisen ja työelämän välillä. Piipahtelijoilla saattaa olla esimerkiksi määräaikaista työsopimuksia. Kiinnittyneet nuoret ovat henkilöitä, jotka ovat itse valinneet työn ja koulutuksen ulkopuolella olemisen. (Aaltonen, Berg ja Ikäheimo 2015, 20-21.) Ajatusta vahvistaa Helsingin nuorisotoimenjohtaja Tommi Laitio (2013):

Yhä suurempi osa nuorista sanoo, että en halua olla osa tätä juttua. Että mä oon ihan ok sen kanssa, että mä tienaan tosi vähän, jos mun ei tarvi olla mukana tässä systeemissä, joka toimii epäeettisesti ja riistää ihmisiä.

Syrjäytyneet nuoret eivät ole homogeeninen ryhmä. Syrjäytyminen ei myöskään ole jatkuva tila, vaan se voi usein olla väliaikaista. (Aaltonen, Berg, Ikäheimo 2015, 17-20.) Tämä on otettava huomioon puhuttaessa syrjäytyneistä nuorista. Syrjäytyneiden ydinryhmään kuuluu monia, joihin syrjäytymisen käsite ei yleisesti ymmärrettynä sovi. Ryhmä pitää sisällään esimerkiksi pääsykokeisiin lukevia nuoria, omaishoitajia, tulottomia taiteilijoita tai ns. pimeää työtä tekeviä. Ryhmä on hyvin laaja ja kirjava. Sen yhteisenä piirteenä voidaan pitää ainoastaan sitä, että ryhmässä olevien ihmisten toiminnoista ei jää minkäänlaisia merkintöjä verotus-, työeläke- tai opiskelijarekistereihin. (Myrskylä 2012, 3.)

Suomessa puhutaan syrjäytyneistä ikään kuin se olisi yksi yhtenäinen joukko. Sana syrjäytynyt luo mielikuvan nuoresta, joka ei saa otetta elämästään. Termiä voisi lähestyä esimerkiksi englannin kielen kautta. Englannin kielessä sana syrjäytyminen on jaettu kolmeen eri termiin: *alienation*, *social exclusion* ja *marginalization*.

Alienationin tarkoittaa tunnetta vieraantumisesta. Sen vastakohta on *belonging*, kuu-

luminen joukkoon. Esimerkiksi maahanmuuttajat saattavat syrjäytyä yhteiskunnasta rasisien kantaväestön, vaikean byrokratian tai maahanmuuttajakeskittymien vuoksi. Tunne kuulumisesta johonkin on elintärkeää ja edellytys hyvinvoinnille. (Tunstall 2015.) Jos nuori ei saa kokea tätä tunnetta, saattaa hän jäädä vaille osallisuuden kokemusta.

Social exclusion tarkoittaa syrjäytymistä, joka kasaantuu jollekin tietyille ihmisryhmälle. Syitä voivat olla taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen tai poliittinen tausta. Rakenteista johtuva syrjäytyminen vaikuttaa negatiivisesti yksilön hyvinvointiin ja saattaa estää häntä osallistumasta täysin avoimesti mukaan yhteiskunnan toimintaan. (Popay, Escorel, Hernández, Johnston, Mathieson & Rispel 2008, 7-8.) *Social exclusion* on kokonaisvaltainen tila, ja voi vaikuttaa yksilön arkeen merkittäväällä tavalla. Nuori ei pääse koulutukseen rahanpuutteen takia, ei saa työpaikkaa väärän kulttuuri-taustansa takia tai tulee syrjäytetyksi seksuaalisen suuntautumisen vuoksi.

Marginalization viittaa syrjäytymiseen sosiaalisesta ja taloudellisesta näkökulmasta. Esimerkiksi psyykinen tai fyysinen väkivalta kotona on saattanut ajaa nuoren syrjäytymiseen. Heitä ei välttämättä löydy mistään rekisteristä. (Focus 1999.) Marginalisaation mielletään olevan lievempää syrjäytymistä kuin *social exclusionin*. Se on enemmänkin reunalla olemista, eli syrjäytymisvaarassa olemista. (Lähde 2012,71.) Marginaaliin jäänyt nuori saattaa antaa vaikutelman, että on itse valinnut osansa, mutta taustalta voi löytyä hankalat kotiolut.

Suomessa annetaan helposti ymmärtää, että syrjäytynyt nuori on laiska ja välinpitämätön, vaikka monesti taustalla on yhteiskunnallisia rakenteita jotka ylläpitävät syrjäjäämistä. Syrjäytymisen moniulotteisuuden hahmottamista auttaa se, että englannissa on kolme eri sanaa syrjäytymiselle. Jos käyttää vain yhtä ilmaisua, se ei kerro minkälaisista olosuhteista tai taustoista on kyse. Eri termit viittaavat erilaiseen syrjäytymiseen, joten korjaavat toimenpiteetkin ovat erilaisia. Suomessa termi syrjäytynyt saatetaan jakaa syrjäytyneisiin, syrjäytettyihin sekä syrjäytymisvaarassa oleviin, mutta yleinen ilmapiiri on se, että syrjäytyneistä nuorista puhutaan syrjäytyneinä, ilman jaottelua.

2.2 Tutkimustietoa nuorten syrjäytymisen ehkäisemisestä Suomessa

Nuorten syrjäytymistä ehkäiseviä hankkeita ja pilottikokeiluita on ollut käynnissä useita. Silti lähes jokainen 2000-luvulla laadittu lasten ja nuorten sosiaalisia ongelmia käsittelevä raportti painottaa tietopohjan olemattomuutta ja tutkimuksen riittämättömyyttä (Sipilä & Österbacka 2013,56). Ongelma on tiedon levittäminen niin, että se voidaan jalostaa käytäntöön kaikkia parhaiten hyödyttävällä tavalla.

Suomessa nuorten kouluttautumista ja työllistymistä edistävää toimintaa kehitetään laajimmin Euroopan Sosiaalirahaston ohjelman hankkeissa. Euroopan sosiaalirahaston tuella on mahdollisuus edistää tasa-arvoa, ehkäistä syrjäytymistä, kehittää osaamista ja hyvinvointia. (Eduskunta 2013,169.) Ohjelmakaudella 2014 - 2020 Euroopan sosiaalirahasto rahoittaa 912 hanketta. Näistä toiseksi suurimman julkisen rahoituksen on saanut Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke Sokra. (ESR 2017.) Koordinaatiohanke kokoaa, tiivistää ja välittää tietoa. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ole aiemmin ollut koordinaatiohanketta oman ESR-ohjelmatyönsä tukena (THL 2016). Koordinaatiohanke parhaassa tapauksessa ratkaisee ongelman tiedon leviämisestä ja jalostamisesta käytäntöön.

Kattavia raportteja on laadittu muun muassa Eduskunnan rahaston Sitran, Työ- ja elinkeinoministeriön, Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Opetusministeriön toteuttamina. Ministeriöiden raportit ja eri suunnitelmat syrjäytymisen ehkäisemiseksi eivät kuitenkaan vastaa täysin nuorten tarpeisiin. Nuorten näkökulma jää syrjään heitä itseänsä koskevassa keskustelussa. Kaikista vaikeinta on tavoittaa niitä nuoria, joita tutkimus eniten hyödyttäisi, eli nuoria jotka kuuluvat syrjäytymisen ydinjoukkoon. (Ojemark 2013, 66.) Raportit koostuvat usein vain tilastoista ja luvuista, jolloin nuorten oma ääni jää kuulumatta. Tutkimusten ja raporttien tekeminen yleisellä tasolla saattaa olla taloudellisempaa, mutta tärkein sisältö voi jäädä saamatta.

Vaikka nuoruutta on tutkittu niin Suomessa kuin maailmallakin paljon, toistaiseksi on olemassa hyvin vähän tutkimustietoa nuoruusvaiheen erilaisista siirtymistä. Siitä, mitkä ovat kriittisiä tekijöitä peruskoulun jälkeisessä elämän suunnan valinnassa, miten perhe tai yhteiskunta voi edesauttaa myönteisiä siirtymiä, millaiset kokemukset saavat nuoret jättäytymään koulutuksesta tai siitä mikä muodostaa positiivisen tai negatiivisen

tiivisen näkemyksen työstä tai koulutuksesta. (Hannikainen-Ingman, Karjalainen ja Palola 2012, 312.) Tiedon lisääminen nivelvaiheen vaikutuksista nuoriin olisi tärkeää nimenomaan nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kannalta.

2.3 Kuinka tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret?

Jotta voimme tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, meidän täytyy ensin tietää mistä heidät voi löytää. Etsivä nuorisotyö on yksi väylä tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja ohjata häntä eteenpäin. Tarkoitus on auttaa nuori sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan sekä pääsyä koulutukseen tai työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. (Finlex 2016.) Etsivä nuorisotyö on ensisijainen syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaja. Vuonna 2013 etsivää nuorisotyötä tehtiin 93 prosentissa Suomen kunnista (Valtion nuorisoverkosto 2017).

Etsivät nuorisotyöntekijät ohjaavat nuoria monipuolisesti eri palveluihin ja toimenpiteisiin. Vuonna 2014 nuoria ohjattiin ensisijaisesti sosiaali- ja terveystoimen palveluihin (16,7 %), opintoihin (25,5 %) ja työhön liittyviin toimenpiteisiin (29,7 %). Tärkeimmät yksittäiset toimenpiteet joihin nuoria ohjattiin, olivat työpajat (10,8 %) ja ammatillisten opintojen jatkaminen (8,7 %). (Opetus – ja kulttuuriministeriö 2014, 15.) Toiminnan vaikuttavuutta vahvistaa etsivän nuoristyön tulos vuonna 2010: tavoitetuista nuorista oli vuoden lopussa siirtynyt työpajatoimintaan, työvoimahallinnon palveluihin tai aloittanut koulutuksen 70 prosenttia. Alle 5 prosenttia oli kieltäytynyt näistä toimenpiteistä. (Häggman 2011, 14.)

Vuonna 2014 julkaistun raportin mukaan (OKM 2014, 9) nuoret ohjautuivat etsivän nuorisotyön piiriin eniten oppilaitosten kautta. 25 prosenttia etsivän nuoristyön piirissä olevista nuorista löytyi ammattioppilaitosten kautta. Toiseksi eniten nuoria päätyi avun piiriin itse tai kaverin kautta. Vuodesta 2010 vuoteen 2014 suora yhteydenotto nuorelta on noussut neljä prosenttiyksikköä. (OKM 2014, 15.) Vaikka prosentuaalinen

kasvu on pieni, kertoo se jotain yhteiskuntamme ilmapiiristä: nuoret uskaltavat pyytää myös itse apua.

Etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat usein koulutuksen ja työelämän ulkopuolella, ja näin ollen heiltä saattaa puuttua luonnollinen ryhmän jäseneksi kuuluminen. Osa heistä toki harrastaa jotakin, mutta joukossa on myös nuoria, jotka kokevat osattomuutta ja yksinäisyyttä. Etsivän nuorisotyön ohjaajan yksi tärkeimmistä ja haastavimmista tehtävistä olisikin saada asiakas osaksi jotakin ryhmää. Syrjäytymisvaarassa oleva tai syrjäytynyt nuori ei tunne olevansa osa yhteisöä tai ympäröivää yhteiskuntaa. (Puuronen 2015, 31.)

Yksi etsivää nuorisotyötä toteuttavista tahoista on Helsingin diakonissalaitoksen ylläpitämä Vamos. Vamos tarjoaa nuorille suunnattua toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea nuorta kiinnittymään koulutukseen tai työhön, lisätä itsetuntoa sekä vahvistaa voimavaroja. Vamos auttaa nuorta kehittämään ja toteuttamaan tulevaisuudensuunnitelmansa sekä löytämään tarvitsemansa palvelut. Toiminta on nuorelle vapaaehtoista ja maksutonta. (Vamos 2016.) Työ-elinkeinotoimisto pyrkii osaltaan edistämään nuorisotakuun toteutumista toteuttamalla yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa.

Etsivän nuorisotyön lisäksi syrjäytymisvaarassa olevia nuoria voi lähteä kartoittamaan palveluverkoston avulla. Palveluverkosto koostuu sosiaalitoimesta, TE-toimistosta, Kelasta, terveydenhuollosta ja oppilaitoksista. Pelkästään yhden palveluntarjoajan avulla voi olla hankala saada nuorta yhteiskunnallisen osallistumisen suuntaan, mutta palveluverkoston vuorovaikutus keskenään lisää nuoren mahdollisuutta kiinnittyä yhteiskuntaan ja avun piiriin jäämiseen. (Hannikainen-Ingman, Karjalainen & Palola 2012, 56.) Yhteistyön lisääminen palveluverkoston välillä vaatii resursseja, mutta onnistuessaan maksaa itsensä takaisin. On sekä nuoren että työntekijöiden edun mukaista saada tukea moniammatilliselta tiimiltä eikä vain yhden tahon toimesta.

Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria tavoittaessa tulee muistaa, että vaikka on paljon nuoria jotka ovat täysin hukassa, niin suurin osa nuorista on kiinni kuitenkin kiinni jossain tukipalvelussa. Oli se sitten työvoimatoimisto, mielenterveyspalvelut, sosiaali-

toimi tai työpajatoiminta. Ennen kuin tulee ajankohtaiseksi kehitellä uutta toimintamallia syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittamiseksi, tulisi vahvistaa jo olemassa olevien verkostojen merkitystä. Tähän yhtenä ratkaisuna olisi lisätä ymmärrystä nähdä syrjäytyminen tilana, josta on mahdollista päästä pois. Valloillaan oleva yleinen ilmapiiri leimaa syrjäytyneet nuoret joukoksi, jonka tila on stabiili. Nuorilla on mahdollisuus nousta jaloilleen, jos he saavat tarvittavaa tukea. Syrjäytyminen on yleensä vain välivaihe, joka voi olla terve vastareaktio ympäristön ja yhteiskunnan odotuksiin nuoriin kohdistuvista paineista.

2.4 Kuinka nuori saadaan sitoutumaan?

Kun nuori on saatu mukaan toimintaan, tulee miettiä, kuinka hän pysyisi mielellään mukana. Se, että nuori on saatu mukaan toimintaan, ei vielä takaa, että hän sitoutuu. Toimintaa tulee rakentaa nuoren mielipiteet huomioon ottaen. Kun nuoren osallistaa mukaan suunnitteluun, tulee toiminnasta hänelle mielekkäämpää. Toiminnan mielekkyys määrittää paljon sitoutuneisuutta. Kun nuori ymmärtää, että toiminta on rakennettu hänen hyötyään ajatellen, on hänen helpompi ymmärtää sitoutuneisuuden merkitys.

Ryhmään on ensisijaisesti helpompi sitoutua kuin yksin itsenäiseen toimintaan. Ryhmältä saa tukea, ja sen myötä se voi lisätä nuoren sitoutuneisuutta. Eräässä tutkimuksessa havaittiin nuorten keskinäisestä vaikutuksesta toisiinsa, että vertaisryhmä voi opinnoissa joko sitouttaa tai edistää opinnoista syrjäytymistä. (Ihatsu & Koskela 2001, 54.) Tämän takia niin ryhmänohjaajan kuin nuorisotyöntekijän tulee panostaa ryhmän ryhmäyttämiseen. Jos nuori kokee olonsa tukalaksi, kiusatuksi, syrjityksi tai ahdistuneeksi ryhmässä, nostaa se hänen kynnystään tulla uudestaan mukaan toimintaan.

Luottamuksen rakentaminen nuoristyössä on yksi elementeistä, joka auttaa nuoren siteen rakentumista. Nuoren kanssa luottamuksen rakentaminen on prosessi, joka ei tapahdu hetkessä eikä itsestään. Yhteistyön rakentumista nuoren ja työntekijän välillä määrittää suhde, joka on hyvin muovautuvainen ja jatkuvassa liikkeessä. Kohtaa-

misten epämuodollisuus ja ennakoimattomuus muodostavat kohtaamisen ja yhdessä tekemisen tilan. Parhaassa tapauksessa päädytään tilanteeseen, joka tukee nuoren identiteetin muodostumista. (Puuronen 2014, 25.) On tärkeää, että nuorisotyöntekijä antaa nuorelle aikaa ja tilaa luottamuksen synnyttämiseen.

Toiminnan mielekkyys, ryhmän merkitys ja luottamuksen rakentaminen ovat tärkeimmät elementit nuoren sitouttamisessa mukaan toimintaan. Jos nämä kolme elementtiä eivät toteudu, on nuorella suurempi kynnys olla mukana toiminnassa. Erityisryhmän kanssa toimiessa, tässä tapauksessa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten, on sitoutumisen merkitys vieläkin vahvempi. Kun heidät on kerran saatu mukaan toimintaan, on kaikkien edun mukaista, että he pysyvät mukana toiminnassa. Sitoutuneisuus antaa mahdollisuuden tehdä toiminnasta tavoitteellista sekä seurata yksilön ja ryhmän kehittymisen kulkua.

2.5 Osallisuus vs. syrjäytyminen

Osallisuus voidaan nähdä syrjäytymisen vastakohtana. Ihminen kokee olevansa osallinen omassa yhteisössään ja yhteiskunnassa, kun hän tekee työtä, harrastaa, osallistuu ja vaikuttaa. Suurin osa suomalaisista kokee tällaista osallisuuden tunnetta. (Harju 2004.) Osallinen yksilö tuntee pystyvänsä vaikuttamaan ympäristönsä asioihin. Syrjäytynyt ihminen tuntee osattomuutta, merkityksettömyyttä ja kyvyttömyyttä ottamaan kantaa tai vaikuttamaan yhteiskunnassa käytäviin keskusteluihin. Osattomuus ei kuitenkaan aina ole kokonaisvaltaista, ja voi koskea vain yhtä elämän osa-aluetta, esimerkiksi työ –tai opiskelupaikkaa.

Sosiaalinen aktiivisuus vähentää riskiä sairastua moniin vakaviin sairauksiin sekä vahvistaa yksilön tunnetta merkityksellisyydestä. Osallisuutta edistämällä voidaan ehkäistä syrjäytymistä, lisätä tasa-arvoa sekä vähentää eriarvoisuutta. (THL 2015.) Osallisuuden tunne voi helppo saavuttaa pienelläkin panoksella, ja vapaaehtoistyö on siitä yksi esimerkki. Vapaaehtoistyöskentely on yksi kansalaisaktiivisuuden ja osallisuuden muodoista. Tällöin kyse on ennen kaikkea ruohonjuuritason toiminnasta. Erityisesti nuoret kokevat matalamman tason vaikuttamisen uskottavammaksi kuin

päätöksenteon ja hallinnon. (Yeung 2002, 77.) Vaikka osallisuutta pidetään syrjäytymistä ehkäisevänä elementtinä, yhteiskunnassamme panostetaan enemmän korjaaviin toimenpiteisiin kuin ehkäiseviin.

On mahdollista, että muutos on tapahtumassa ja ymmärrys ennaltaehkäisevän työn merkityksestä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä lisääntymässä. Valtiovarainministeriön julkaisussa (2013) todetaan, että Suomessa on jo pitkään vallinnut vahva näkemys siitä, että raskaita lastensuojelutoimia joudutaan tekemään liian paljon ja että ongelmiin tulisi puuttua entistä aiemmin tarjoamalla peruspalveluita ja tukemalla perheitä (Sipilä & Österbacka 2013, 65). Resurssien jakaminen ennaltaehkäisevien ja korjaavien palveluiden välillä on kuitenkin pitkä prosessi, joka vaatii niin monen tahon yhteistyötä, että se ei varmasti tapahdu hetkessä. Tämän vuoksi kaikilla kansalaisjärjestöillä, nuorisopalveluilla ja vapaaehtoistyötä tarjoavilla tahoilla on suuri merkitys nuorten osallisuuden lisäämisessä.

2.6 Moniammatillisen yhteistyön ja verkostoitumisen merkitys

Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksen mukaan moniammatillisuus on nuorten syrjäytymistä ehkäisevän työn keskeinen vaikuttavuuden edellytys. Onnistuakseen moniammatillinen yhteistyö edellyttää sektoreiden välisten rajojen ylittämistä ja uudenlaisten toimintatapojen ja kulttuurin omaksumista. Selvityksen mukaan työpaja-toiminta on edelläkävijä moniammatillisen toimintamuodon lisääjänä, sillä toiminnassa yhdistetään syrjäytymistä ehkäiseviä toimenpiteitä ja koulututusta lisääviä toimenpiteitä. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 59-61.)

Rajojen ylittämisen tarve voi perustua monenlaisiin ristiriitoihin. Voi olla, että organisaation haasteet ovat niin vaikeita tai yhteiskunnan ongelmat ovat niin monimutkaisia, ettei niitä ole mahdollista ratkaista yksin tai tietyn ammattiryhmän asiantuntemusta käyttäen (Kumpulainen, Krokfors, Lipponen, Tissari, Hilppö, Rajala 2010, 71). Moniammatillinen yhteistyö edistää nuoren kasvun tukemista tavalla, joka ei ole mahdollista ainoastaan omaa toiminta-alaa edistäen. Tähänkin toki liittyy haasteita, kuten mihin tahansa muuhun yhteistyöhön. Kommunikaatiokatkokset, erimielisyydet ja eri-

lainen tietoperusta saattavat aiheuttaa ristiriitoja, jotka laskevat moniammatillisen yhteistyön mielekkyyttä.

Hannikainen-Ingman, Karjalainen ja Palola toteuttivat vuonna 2012 tapaustutkimuksen, jossa kartoitettiin vuonna 2011 toimeentulotukilain muutoksen vaikutuksia nuoriin. Lakimuutoksen seurauksia selvitettiin haastattelemalla helsinkiläisiä, nuorten kanssa työskenteleviä sosiaalityöntekijöitä, sosiaaliohjaajia sekä joitakin heidän asiakkaitaan. Aineistona käytettiin myös Helsingin kaupungin omaa tilastollista seuranta lakimuutoksen toteutuksesta. Tutkimuksen mukaan sosiaalityöntekijät ovat motivoituneita auttamaan nuoria ja tahtovat uskoa heidän selviytymiseensä vaikeissakin tilanteissa, mutta tukeakseen nuoria he tarvitsevat muiden sektoreiden asiantuntijoita avaamaan näitä mahdollisuuksia nuorten kanssa. (Hannikainen-Ingman, Karjalainen ja Palola 2012, 311-313.) Tutkimustulos ei päde ainoastaan sosiaalityöntekijöihin, vaan ammattialojen rajoja ylittävää yhteistyötä tarvitaan muillakin aloilla. Yhteistyön edistämiseksi tarvitaan kuitenkin yhteiskunnan tukea, avustuksia ja neuvoja. Kaikki kokemukset lisäävät oppia, ja moniammatillisen yhteistyön lisääntyminen edistää toimivamman yhteiskunnan kasvua.

Verkostoitumisen tarkoitus on ylittää toimialojen rajoja ja yhdistää osaamista. Parhaimmillaan verkostoituminen täydentää kokonaisuuden toimivaksi ja tukee yhteisöllisyyttä. Verkostoituminen saattaa motivoida työntekijöitä ja tuoda uusia näkökulmia. Verkostomainen yhteistyö on olennainen osa nuorten hyväksi tehtävää työtä. Hyvä yhteistyö tukee ja vahvistaa nuorten osallisuutta ja hyvinvointia sekä ehkäisee syrjäytymistä. Verkostoituminen antaa paremmat edellytykset nuorten tukemiseen. (Airila, Aho, Nykänen 2016, 6.) Verkostoitumisen merkitys korostuu erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa työskennellessä, sillä nuori saattaa olla usean eri sosiaalitoimen alaisena. Verkostoituminen tulisi nähdä mahdollisuutena, joka tukee nuoren tasapainoista kasvua. Kun halutaan saada näkyviä vaikutuksia, on verkostoituminen edellytys sille. Eri toimijoiden välinen vuorovaikutus ja yhteisten tavoitteiden ylläpitäminen mahdollistaa sen, että nuorisotyö on tuloksellista (Allianssi ry 2016, 78).

2.7 CASE: Tajua Mut! -toimintamalli

Nuoren tietojen hajautuminen lukuisiin rekistereihin nostaa jatkuvasti esiin tietosuojavaatimukset. Tämä korostuu erityisesti moniammatillista yhteistyötä tehdessä. Eri tahoilla kertyvät, yksittäiset havainnot lapsen ja nuoren kehityksen huolista jäävät usein huomaamatta, koska tietosuojasäännökset estävät niiden tarkastelun. (Eduskunta 2013, 249.) Tähän ongelmaan ja puutteeseen Tajua Mut! –toimintamalli on pyrkinyt kehittämään ratkaisua. Tämänkaltaista toimintamallia, jonka puitteissa ammattilaisten välinen yhteistyö asiakkaan suostumuksella on mahdollista, ei ole ollut Suomessa aikaisemmin. (Sitra 2016).

Tajua Mut! -toimintamalli pyrkii olemaan läsnä ja tukena lasten ja nuorten kasvussa. Se on mahdollista moniammatillisen yhteistyön avulla ja verkostoja hyödyntämällä. Kaikki toiminta tapahtuu asiakaslähtöisesti. Käytännössä toiminnassa mukana olevat viranomaiset, kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin toimijat voivat liputtaa eli ilmoittautua mukaan yhteistyöhön muiden samaa lasta tai nuorta auttavien ammattilaisten kanssa. Jotta liputtaminen voi toteutua, on lapsen tai nuoren yhteystiedot liittävä verkkopohjaiseen Tajua Mut! –järjestelmään. Tähän pyydetään lapsen huoltajan tai nuoren suostumus. Tietojärjestelmän käyttö opetellaan lyhyessä koulutuksessa, johon osallistuminen on käyttäjätunnusten saamisen edellytys.

Kahden ammattilaisen ilmoittautuessa halukkaiksi tekemään yhteistyötä saman lapsen tai nuoren kohdalla, muodostuu heistä lippupari. Ammattilaisia voi olla useampi kuin kaksi. Tieto lippuparista välittyy etsivälle nuorisotyöntekijälle, joka ottaa yhteyttä lapsen huoltajiin tai nuoreen ja kysyy suostumusta yhteistyöhön. Jos lupa saadaan, kutsutaan edellä mainitut henkilöt yhteiseen tapaamiseen. Yhteisötapaamisen tarkoituksena on kartoittaa lapsen tai nuoren tilanne ja kuulumiset, sekä pohtia miten lapsi, nuori tai perhe hyötyisi parhaiten ammattilaisten antamasta tuesta. Tilanteen ratkaiseminen ei välttämättä vaadi raskaita toimenpiteitä, mahdollisesti pelkästään lapsen tai nuoren huomioiminen riittää. (Hästbacka 2016, 4.)

Keravan kaupungilla oli käynnissä vuonna 2015 vuoden mittainen pilotointi, josta tehtiin laaja tutkimus. Aineiston perusteella pystyy toteamaan, että Tajua Mut! -toimintamallin vahvuutena on se, että se antaa työntekijöille mahdollisuuden tarjota

matalan kynnyksen apua sekä nuorille mahdollisuuden tulla autetuiksi. Osa nuorista on saanut ongelmiinsa apua yhä varhaisemmassa vaiheessa, ja se osaltaan ehkäisee nuoren syrjäytymistä. (Hästbacka 2016, 4.) Keväällä 2016 Opetus- ja kulttuuriministeriö valmisteli osaamiskeskusta, jonka tehtävä olisi kouluttaa tulevaisuudessa Tajua Mut! –toimintamallin sujuvaa käyttöä (Sitra 2016). Tämänkaltaisen toimintamallin soisi tulevan julki ja yleiseen käytäntöön, sillä matalan kynnyksen palvelut sekä moniammatillinen yhteistyö ovat avainsanat nuorten syrjäytymisen ehkäisystä käytävässä keskustelussa.

2.8 CASE: Combo-hanke

Verkostoitumisen merkitys on korostunut Työterveyslaitoksen vuosina 2015 - 2018 toimivassa Combo-hankkeessa. Hankkeessa luodaan uudenlaista yhteistyötä useiden eri toimijoiden välillä. Mukana kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotalon toimijoita sekä oppilaitoksia ja järjestötoimijoita. Tämänkaltaisen yhteistyö vahvistaa nuorten kiinnittymistä opinto- ja työelämäpoluille. Hankkeessa järjestetään verkostotapaamisia, koulutuksia, verkkohaastatteluita sekä työpajoja. (TTL 2016.) Muun muassa ESR-rahoitteinen hanke on julkaissut oppaan ” Verkostot haltuun – ideoita toimialarajojen ylittämiseen nuorisotyössä”. Opas sisältää käytännön vinkkejä, kuinka verkostoitumista voidaan lisätä ja hyödyntää nuorisotyössä. Opas vastaa tarpeeseen verkostoitumisen merkityksen lisääntymisestä, ja se on koottu nuorisotoimijoille lähetettyyn verkkokyselyyn avulla. (Airila, Aho, Nykänen 2016, 3.) Oppaassa on myös esitelty hyviä esimerkkejä toimialarajoja ylittävän yhteistyön onnistumisista.

Projektipäällikkö Aili Airila painottaa, että olennaista on yhteistyöverkostojen sisään rakentaminen nuorten olemassa oleviin toimintaympäristöihin. Hänen mukaansa verkostoissa toimiminen vaatii uusia toimintamalleja, valmiutta keskustella ja kykyä johtaa toimintaa. Keskeistä verkostoissa toimimisessa on luottamus, sitoutuminen, tavoitteellisuus ja vuorovaikutus. (Creative and Inclusive Finland 2017.) Combo-hanke on osaltaan vahvasti edistämässä nuorten osallisuuden lisäämistä verkostoitumisen avulla.

3 VAPAAEHTOISTYÖN MERKITYS NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYSSÄ

3.1 Vapaaehtoistyön määritelmä

Vapaaehtoistoiminnan on tarkoitus olla palkatonta toimintaa, joka tapahtuu yksilön vapaasta tahdosta. Useassa tapauksessa vapaaehtoistoiminta on yhteisten asioiden edistämistä ja toisten ihmisten auttamista. (Grönlund 2014, 59.) Suomi on Euroopan neljänneksi aktiivisin vapaaehtoistyötä tekevä maa. 47 prosenttia suomalaisista tuopanosensa vähintään epäsäännöllisesti johonkin vapaaehtoistyöhön. Suurimpina aloina ovat urheilu ja muut ulkoaktiviteetit, kulttuuri-, koulutus- ja taidejärjestöt sekä hyväntekeväisyysjärjestöt. (Eurofound 2012, 89.)

Vapaaehtoistyö mielletään usein auttamiseksi tai jonkin ryhmän ohjaamiseksi. Vapaaehtoistoimintaan saattavat motivoida useat eri syyt. Suomalaisten motivaatio vapaaehtoistoimintaan kumpuaa halusta auttaa muita. 41 prosenttia suomalaisista vapaaehtoisista kokee auttamishalun suurimmaksi syyksi olla mukana vapaaehtoistoiminnassa. (Harju 2003, 120.) Uusien ystävien saaminen, yksinäisyyden torjuminen, kokemusten lisääntyminen ja arjen sisällön luominen ovat muita motiiveja, mutta eivät esiinny tilastoissa niin säännöllisesti kuin auttamishalu. Vapaaehtoistyö on tärkeä voimavara, josta hyötyvät sekä yksilöt että yhteiskunta. Monelle järjestölle vapaaehtoistyö on toiminnan edellytys. Vapaaehtoistyö määrittää usean yhdistyksen, järjestön ja kulttuuritapahtuman arkea tavalla, joka ei olisi ilman vapaaehtoistyöntekijöitä mahdollista. Yksilöt käyttävät omia henkilökohtaisia taitojaan ja resurssejaan sekä toisten että oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen (Yeung 2007, 153). Tämä on yksi vapaaehtoistyön rikkaus: huomaamatta, yhdessä tekemällä yksilön hyvinvointi lisääntyy, mikä taas edesauttaa yhteisön hyvinvointia.

3.2 Nuoret ja vapaaehtoistyö

Lähes 40 prosenttia kaikista suomalaisista on sitä mieltä, että vaikka heitä pyydetäisiin mukaan vapaaehtoistoimintaan, he eivät lähtisi. Nuorilta kysyttäessä vastaava

luku on vain 25 prosenttia. Kokonaisuudessaan vapaaehtoistoiminnan kannatus nuorten keskuudessa on erittäin vahvaa, niin asenteissa kuin osallistumisessakin. (Yeung 2004.) On positiivista, että nuoret suhtautuvat vapaaehtoistyöhön enemmänkin mahdollisuutena kuin uhkana. Nuoret kokevat vapaaehtoistyön tilaisuutena saada työkokemuksia, ylläpitää sosiaalisia suhteita ja tuoda rytmiä arkeen. Nuorille, kuten kaikille muillekin ikäryhmille, on pääsääntöisesti hyvä asia osallistua vapaaehtoistyöhön. Sen kautta voi oppia uusia asioita ja harjoitella vastuun ottamista. Vapaaehtoistoiminta kehittää sosiaalisia taitoja, lisää ihmissuhteita ja vahvistaa yhteisön merkitystä. (Kaila 2014, 118.) Vapaaehtoistyön avulla on mahdollisuus lisätä nuoren kansalaisaktiivisuutta. Nuori saa kiinni jonkin järjestön, yhdistyksen tai harrastusseuran toimesta. Parhaassa tapauksessa nuori innostuu jatkamaan toimintaa. Vapaaehtoistyötä ei koeta yhtä sitovaksi kuin palkallista työtä, joten nuoren on helpompi tarttua pieniinkin työtehtäviin.

Tänä maailmanaikana, kun individualismi on arkea ja maailmassa tuntuu tapahtuvan järkyttäviä asioita, vapaaehtoistyön merkitys korostuu. Yhä enemmän haetaan ryhmään kuuluvuuden tunnetta ja elämyksiä. Nuoret suomalaiset kertovat muita useammin vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuutensa perusteluna sen, etteivät ole tulleet ajatelleeksi kyseistä toimintaa tai aktiviteettiä. Tämän voidaan ajatella olevan pikemminkin mahdollisuus kuin lannistava tieto nuorten passiivisuudesta. (Yeung 2014.) Nuoret olisivat avoimia kokeilemaan ja tekemään uusia asioita, jos heillä olisi tieto, kuinka siihen voi ryhtyä.

Nuoria motivoi auttamishalun lisäksi sosiaalisten suhteiden vahvistuminen sekä uuden kokemukset. Vapaaehtoistyö on saattanut tulla myös perheen mukana (esimerkiksi partio) tai haluna jatkaa itse saatuja kokemuksia (esimerkiksi rippileirit). Festaripörssin ensimmäisen toimintavuoden evaluoinnissa selvisi, että nuoria motivoi lähteä festivaaleille vapaaehtoistöihin ilmaisen lipun lisäksi uudet kokemukset ja ystävät. Eräs haastateltavista halusi nähdä festivaalien kulissien taakse. Motiivit ovat laajalaisempia, kuin pelkästään halu auttaa.

Sen lisäksi, että vapaaehtoistyö lisää hyvinvointia ja elämänlaatua, se vahvistaa sosiaalisia suhteita. Sosiaalisten suhteiden vahvistaminen on erityisen tärkeää nuorille, jotka ovat mahdollisesti epävakaaassa elämäntilanteessa. Vapaaehtoistyötä tehtäes-

sä, esimerkiksi kulttuuritapahtumissa, nuori saattaa joutua epä mukavuusalueelle ja tekemään asioita, joista ei ole aikaisempaa kokemusta. Parhaassa tapauksessa vapaaehtoistyö lisää nuoren tunnetta yhteenkuuluvuudesta ja tasoittaa eri ihmisryhmien välisiä eroja. Yhtä lailla syrjäytymisvaarassa oleva nuori kuin myymäläpäällikkö ovat samassa tilanteessa, kun joutuvat kasaamaan esimerkiksi päälavan rakenteita tai pystyttämään teltoja.

Tulevaisuudessa monikulttuurisuus ja asenteiden polarisoituminen tuovat uusia haasteita nuorten kanssa tehtävään työhön. Nuorten on tutkittu olevan myönteisempiä maahanmuuttoa ja sen tuomia asioita kohtaan. He näkevät maahanmuutosta olevan hyviä seurauksia Suomelle. (Mähönen & Celikkol 2017, 131.) Kiinnostavaa on, tuleeko yhteiskuntamme muuttumaan myönteisemmäksi nuorten avoimuuden myötä vai tuleeko polarisaation tuomat vaikutukset kasvamaan? Jotta positiivinen muutos voitaisiin nähdä tapahtuvan, tulisi vahvistaa maahanmuuttajanuorten omaa identiteettiä ja heidän asemaansa Suomessa. Yksi mahdollisuus tähän olisi saada maahanmuuttajanuoret aktiivisemmin mukaan vapaaehtoistoimintaan.

3.3 Vapaaehtoistyön merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä

On äärimmäisen merkittävä huomio, että vapaaehtoistyötä tekevät eniten ne, joilla on hyvä sosioekonominen asema ja koulutus (Tilastokeskus 2011.) Hyväosaisilla kansalaisilla on paremmat resurssit ja edellytykset osallistua vapaaehtoistoimintaan, sillä vapaaehtoistoiminnan koetaan yhä edelleen olevan työtä vakituisen toimeentulon lisäksi. Harva ihminen, jolla on arjenhallintaongelmia, rahahuolia tai päihderiippuvuutta, ajattelee ensimmäiseksi auttavansa muita. Uskon kuitenkin tässä olevan myös yhteiskuntamme alitajuntaan iskostama ajatus siitä, että vapaaehtoistyön tekeminen vaatii oman arjen hallintaa. Vapaaehtoistyön mielletään edelleen olevan osa hyväosaisten kansalaisten arkea.

Nuoret ovat kaikkia muita ikäryhmiä valmiimpia auttamaan ventovieraita ihmisiä. Sen lisäksi nuoret ovat myös muita kansalaisia valmiimpia auttamaan syrjäytyneitä ihmisiä, kuten kadulla kerjääviä ihmisiä. (Pessi 2008, 55-56.) Nuorten potentiaalia muita

ikäpolvia avokätisempinä auttajina, tulisi hyödyntää. Nuoret ovat ennakkoluulottomampia ja avoimempia kohtaamaan. Kun kyseessä ovat itse syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, voisiko vapaaehtoistyön nähdä monipuolisempana toimintatapana kuin ohjaamisena tai muiden auttamisena?

KRIS-Suomi on järjestö, jonka tavoitteena on rikoksesta tuomittujen selviytyminen rangaistuksen päättyessä. Järjestö auttaa myös niitä nuoria, joilla on riski ajautua rikosuralle. Toiminta perustuu pääasiallisesti vapaaehtoistyöhön, jonka merkitys järjestölle on korvaamatonta. (KRIS 2016.) Vapaaehtoistyön merkitys korostuu, sillä järjestön aatteet perustuvat vertaistuen antamiin mahdollisuuksiin. Eräässä opinnäytetyössä huomattiin vertaistuen olevan erittäin merkittävässä asemassa rikoksesta tuomittujen rangaistuksen päättyessä (Koivula 2016, 79). Tästä havainnosta on mahdollista päätellä, että vertaistuki vapaaehtoistyössä on potentiaalinen työkalu osallistaa juuri esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Vertaistuki antaa nuorelle tunteen merkityksellisyydestä ja siitä, että hän voi omalla kokemuksellaan antaa jollekin vahvistusta.

Vapaaehtoistyön merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä korostuu, kun vapaaehtoistyö on säännöllistä ja osallistavaa. Nuori saa kiinni jostain asiasta, joka tuo arkeen rytmiä ja rutiinia. Parhaassa tapauksessa vapaaehtoistyö antaa nuorelle tunteen pystyvyydestä, merkityksellisyydestä ja osaavuudesta. Kun vapaaehtoistyötävät ovat nuorelle omantasoisia, saa hän toteutettua ne itselleen parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä vahvistaa nuoren omaa itsetuntoa. Ongelma on kuitenkin se, kuinka saada vapaaehtoistyöstä houkuttelevaa nuorille. Mitkä ovat ne keinot, jotka saavat nuoret innostumaan ja lähtemään mukaan vapaaehtoistyöhön? Jos syrjäytymisvaarassa oleva nuori kokee elämänsä sisällöttömäksi eikä ole kiinni yhteiskunnan tarjoamissa tukipalveluissa, on kynnyks lähteä töihin suuri. Tähän pulmaan Festari-pörssi on pyrkinyt tuomaan uudenlaista näkökulmaa ja ratkaisua.

4 FESTARIPÖRSSIN ENSIMMÄINEN TOIMINTAVUOSI

Festaripörssi yhdistää sekä syrjäytymisvaarassa olevat nuoret että vapaaehtoistyön. Festaripörssin ensimmäinen toimintavuosi saavutti numeraaliset tavoitteensa: nuoria oli vapaaehtoistoissa festivaaleilla 97. Koulutuksia järjestettiin Helsingissä, Imatralla, Lappeenrannassa ja Jyväskylässä. Nuoret suorittivat hygieniapassin, järjestyksenvalvojakortin tai työturvallisuuskortin. Toimin Festaripörssissä mentorina kesällä 2016. Olen käynyt läpi ensimmäistä toimintavuotta perustuen omiin kokemuksiini, projektipäällikkö Jyrki Simovaaran antamiin tietoihin sekä vuonna 2016 Festaripörssille kirjoitettuun opinnäytetyöhön. Meri Jaakolan ja Lari Korkkulan opinnäytetyö ”Nuori edellä - Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen ja viestinnän toteutus Festaripörssi-hankkeessa” (2016) sisältää muun muassa Festaripörssin ensimmäisen toimintavuoden viestintäsuunnitelman.

4.1 Kuinka Festaripörssi tavoitti nuoret?

Voidaksemme tarjota syrjäytymisvaarassa oleville nuorille vapaaehtoistyötä, meidän täytyy ensin löytää heidät. Ensimmäisenä vuonna Festaripörssi tavoitti syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tapaamisten ja verkostoitumisen avulla. Tärkeänä pidettiin kasvokkain kohtaamista ja ”ilmeen antamista” Festaripörssille. Festaripörssiä markkinoitiin julistein nuorisotalojen järjestöissä, kouluissa ja nuorisotaloilla. Myös sosiaalisen median viestintäkanava Facebookissa oli käynnissä markkinointikampanja. (Jaakola, Korkkula 2016, 74-75.)

Festaripörssin viestintä alkoi loppuvuodesta 2015, jolloin hankehenkilökunta ja ohjausryhmä olivat jo järjestäytyneet. Aluksi käytettiin resursseja viestintäpalveluiden ja verkkopalveluiden kilpailuttamiseen, jotta Festaripörssille löytyisi mahdollisimman toimiva alusta. Marraskuussa 2015 Festaripörssin visuaalinen ilme ja ulkoasu varmistuivat. Toimiva visuaalinen ilme (nettisivut, Facebook ym.) ovat edellytys sille, että voidaan tavoittaa niin nuoria kuin festivaalejakin. Marraskuussa viestintätiimi kävi myös tapaamassa nuoria ja mainostamassa Festaripörssiä Nuorten Yhteinen Stadi – tapahtumassa. Tapahtumassa oli tarkoitus osallistaa nuoria vaikuttamaan Festari-

pörssin imagoon sekä verkostoitua muiden toimijoiden kanssa. (Jaakola, Korkkula 2016, 40-41.)

Alkuvuodesta 2016 Festaripörssin nettisivut ja sosiaalisen median kanavat (Facebook, Instagram) aukesivat (Jaakola, Korkkula 2015, 74). Nettisivuilta löytyy tietoa Festaripörssistä yleisesti sekä erikseen festivaalien järjestäjille. Sieltä löytyy myös lomake, jonka avulla nuoret pääsevät ilmoittautumaan mukaan koulutuksiin. Facebookin ja Instagramin viestintätavoitteena oli ensimmäisenä toimintavuotena tavoittaa Festaripörssissä mukana olevat nuoret ja infota heitä pitkin kesää käynnissä olevista tapahtumista. Etenkin Instagramia päivitettiin kesän aikana aktiivisesti. Tammikuussa suunniteltiin ja tilattiin myös julisteet ja flyerit, joita jaettiin viestintäryhmän ennalta määrittämille jakopaikoille (muun muassa nuorisotalot ja oppilaitokset).

Nuoria lähdettiin tavoittamaan yhteistyökumppaneiden avulla. Tammikuussa 2016 juhlittiin Helsingin Ohjaamon avajaisia. Myös Festaripörssi sai mahdollisuuden päästä esittäytymään nuorille. Avajaisissa kävi enemmän nuoria kuin marraskuussa järjestetyssä Nuorten Yhteinen Stadi -tapahtumassa, ja tilanne oli luonteeltaan rennompi (Jaakola, Korkkula 2016, 41-42). Alkuvuodesta 2016 tiedotteita ja julisteita jaettiin useille eri tahoille, jotka tavoittavat syrjäytymisuhan alla olevat nuoret. Hankkeen projektipäällikkö kävi tapaamassa nuoria Helsingin kaupungin työpajoilla. Työpajoja oli neljä erilaista, joista kolmessa projektipäällikkö kävi esittelemässä Festaripörssiä. (Simovaara 2016.) Työpajoihin pääsevät nuoret, jotka eivät opiskele tai käy töissä. Heille annetaan mahdollisuus päästä kehittämään omaa ammatillista osaamistaan tuetussa ympäristössä. Erilaisiin työmahdollisuuksiin pääsee tutustumaan työkokkeiluiden avulla. (Stadin ammattiopisto 2016.) Kohderyhmä on siis sama kuin Festaripörssillä, joten yhteistyö oli tärkeää. Projektipäällikkö kävi tapaamassa myös nuoria Vamoksessa, joka on etsivän nuorisotyön alaisuudessa toimiva nuorisopalvelu. Festaripörssin viestintäsuunnitelman mukaan (2016) on erityisen tärkeää, että Festaripörssi on mahdollisimman paljon esillä tapaamassa nuoria. Se herättää luottamusta ja luo uskottavaa imagoa.

Maalis-toukokuussa lähdettiin lisäämään Festaripörssin näkyvyyttä eri mediakanavien avulla. Projektiassistentti kävi puhumassa esimerkiksi Radio Helsingissä (Simovaara 2016). Tämä saattoi tavoittaa nuorisotyöntekijöitä, vanhempia, kasvattajia

ym. henkilöitä, jotka pystyivät kertomaan eteenpäin tietoa Festaripörssistä läheisille nuorilleen. Loppukeväästä, jolloin suurin osa nuorista oli jo ilmoittautunut, päivitettiin aktiivisesti somekanavia. Näin jo mukaan ilmoittautuneet nuoret saatiin pysymään kiinnostuneina ja mukana toiminnassa.

4.2 Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Festaripörssin sidosryhmiä ovat nuoret, yhteistyöfestivaalit, ohjausryhmä sekä yhteistyötahot. Yhteistyöfestivaalit ovat tärkeä sidosryhmä Festaripörssille, sillä ne mahdollistavat toiminnan. Vuonna 2016 mukana oli 17 festivaalia ympäri Suomen. Festivaalientä oli laaja lähtien pienestä Mustan ja Valkoisen teatterifestivaalista Imatralla yhteen Suomen suurimmista, Flow-festivaaliin. Nuoret olivat hieman enemmän kiinnostuneita suurista festivaaleista, mutta myös paikallisfestivaaleille löytyi festaripörssiläisiä.

Yhteistyöfestivaaleja lähdettiin kartoittamaan tammikuussa 2016 aloittaen pienemmistä festivaaleista. Festivaaleja lähestyttiin sähköpostitse infokirjeen avulla. Helmikuussa 2016 viestintätiimi sekä Festaripörssin projektipäällikkö lähtivät Seinäjoelle MARS-festivaaliin. Festivaali toimii ammattilaisten kohtaamispaikkana. Siellä esitettiin hankkeen idea ja toimintaperiaatteet laajalle festivaaliammattilaisyleisölle. (Jaakola, Korkkula 2016, 30.) Helmikuussa lähetettiin laaja tiedote Finland Festivalsille, johon kuuluu noin 90 jäsenfestivaalia ympäri Suomen (Finland Festivals 2016). Finland Festivals oli luonnollinen kanava tavoittaa festivaaleja, sillä se yhdistää useita eri toimijoita. Tiedotteen kautta saatiin mukaan festivaaleja.

Festaripörssin ohjausryhmään kuuluu Marika Lindroth Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta, Timo Parkkola ja Juha Iso-Aho Humanistisesta ammattikorkeakoulusta, Leena Björkvist Osallistava ja Luova Suomi -koordinaatiorahankkeesta, Ohjaamo Helsinki -hankkeen projektipäällikkö Sirkku Reponen, Maailma Kylässä -festivaalin tuotantopäällikkö Niko Wilkinson, Sara Nordberg Helsinki International Film Festival – Rakkautta ja Anarkiaa RY:stä ja Nuorisotutkimusverkoston Matilda Wrede-Jäntti (Simovaara 2015). Ohjausryhmän kokoonpano on monipuolinen ja ammattimainen, ja

parhaimmillaan tuo Festaripörssiin uusia näkökulmia. Ohjausryhmä kokoontuu hankkeen tärkeimmissä vaiheissa ja tukee sekä seuraa hankkeen etenemistä. Ohjausryhmä ei kuitenkaan vastaa oikeudellisesti hankkeen toiminnasta, vaan vastuu on rahoituksen saajalla (Työ -ja elinkeinoministeriö 2016). Tärkeä tapaaminen hankkeen kannalta oli 15.12.2016, jolloin hankehenkilökunnalle ja ohjausryhmälle esiteltiin sidosryhmien haastattelujen analyysi sekä kehittämisideoita tulevalle toimintakaudelle.

Nuorten osallisuutta edistäviä yhteistyökumppaneita lähdettiin kartoittamaan syksyllä 2015 projektipäällikön johdolla. Koska hankehenkilökunta koostuu kulttuurituottaja-ammattilaisista, oli tärkeää, että mukana olivat ne tahot, jotka pystyivät auttamaan Festaripörssiä löytämään syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi osoittautuivat Ohjaamot, joista Helsingin Ohjaamo suurimmalla panostuksella. Ohjaamoista olen kertonut kappaleessa 1.1. Myös Ohjaamo Helsinki – hankkeen pääkoordinaattori Sirkku Reponen kuuluu hankkeen ohjausryhmään, joten yhteistyö oli tiivistä.

4.3 Koulutusten järjestäminen

Koulutuksia järjestettiin neljällä eri paikkakunnalla: Helsingissä, Imatralla, Lappeenrannassa ja Jyväskylässä. Koulutukset alkoivat 26.4.2016 Imatran nuorisotalo Koskiksessa. Siellä aloitettiin hygieniapassikoulutuksella. Seuraavalla viikolla järjestettiin työturvallisuuskoulutus sekä käytiin läpi yleisiä asioita festivaalien järjestämisestä ja asiakaspalvelusta. Myös paikallisia festivaaleja oli esittäytymässä koulutuspäivänä. Järjestyksenvälvojakoulutus oli nelipäiväinen, joista puolet järjestettiin Lappeenrannassa ja puolet Imatralla. Koulutus oli projektipäällikön vetämä, tosin esimerkiksi hätäensiapukoulutuksen tuli kouluttamaan ulkopuolinen ohjaaja. Koulutuspäivinä kaikille nuorille tarjottiin lounas sekä välipalaa. Yhteensä nuoria oli paikalla noin 30. Mentoreita oli koulutuksissa mukana vaihtelevasti, kuitenkin vähintään yksi. Mentori oli käytännönapuna, esimerkiksi hoiti välipalat ja kahvituksen sekä tutustui nuoriin.

Helsingissä koulutukset järjestettiin kahtena peräkkäisenä päivänä nuorten toimintakeskus Hapessa. Ensimmäisenä päivänä käytiin läpi asiakaspalvelua ja rakentamis-

ta. Nuoria oli paikalla 34, mikä oli vähemmän kuin ilmoittautuneita. Koulutuspäivänä oli vierailmassa esittelijöitä Maailma kylässä –festivaalilta sekä Flow-festivaalilta. He kertoivat omista festivaaleistaan, työmahdollisuuksista sekä yleisesti festivaaleilla toimimisesta.

Järjestyksenvalvojiksi haluavat aloittivat oman koulutuksensa. Seuraavana päivänä järjestyksenvalvojat jatkoivat omassa porukassa, ja muut nuoret jakautuivat suorittamaan joko hygieniapassia tai työturvallisuuskorttia. Järjestyksenvalvojakoulutus oli projektipäällikön ohjaama, hygieniapassikoulutus ja työturvallisuuskoulutus tulivat ulkopuoliselta taholta (Koulutusmaailma Oy). Molempina päivinä koulutuksissa oli lounas, joka oli nuorille maksuton. Ensimmäisenä koulutuspäivänä kaikki mentorit Helsingistä sekä projektiassistentti oli paikalla. Aikaa käytettiin mentoreiden esittämiseen sekä kokemusten jakamiseen. Mentorit jalkautuivat nuorten keskuuteen, jututtivat ja neuvoivat lomakkeiden täytössä. Koulutuspäivät olivat pitkiä, mutta antoisia.

Jyväskylän koulutukset järjestettiin suurin piirtein samalla kaavalla kuin Helsingissä ja Imatra-Lappeenranta –osastolla. Osallistujia oli hieman päälle 20. Nuoret saivat valita haluavatko suorittaa hygieniapassin, työturvallisuuskortin ja järjestyksenvalvojakortin. Koulutuksissa käytiin läpi myös asiakaspalveluun ja rakentamiseen liittyviä kysymyksiä. Mentorit Jyväskylästä olivat mukana päivissä avustamassa ja hankkimassa evästä.

Kaikissa koulutuksissa nuoret täyttivät festivaalin valintalomakkeen. Lomakkeeseen laitettiin kiinnostavuusjärjestykseen festivaaleja kiinnostuksen mukaan. Lomake ei kuitenkaan ollut sitova, eikä nuorille pystytty takaamaan, että he pääsisivät haluamiinsa festivaaleille. Monet festivaaleista olivat sellaisia, joista nuoret eivät olleet kuulleet, joten oli hyvä, että Festaripörssin Instagramiin oli päivitetty kuvia ja tietoa festivaaleista. Myös mentoreilta saattoi kysyä neuvoa.

4.4 Festivaaleilla työskentely

Festivaaleilla nuoret jakautuivat monenlaisiin tehtäviin festivaalista, nuoresta ja mentorista riippuen. Ne nuoret, jotka olivat suorittaneet kevään koulutuksissa järjestyksenvalvojakortin, toimivat pääsääntöisesti järjestyksenvalvojina festivaaleilla. Toki poikkeuksiakin oli. Muita tehtäviä olivat rakennustyöt ennen festivaalia, siivous, lipunmyynti ja anniskelu. Pienemmillä festivaaleilla nuoret saattoivat toimia myös esimerkiksi keittiöapulaisina tai kahvila-apulaisina. Flow-festivaalilla osa nuorista pääsi olemaan osana emergency teamia, jossa pääsi tekemään vastuullisiakin tehtäviä, lyhyellä varoitusaajalla.

Mentorin rooli festivaaleilla oli hyvin muovautuvainen. Se riippui mentorista itsestään, festivaalista sekä siitä, kuinka oma-aloitteisia nuoria ryhmässä oli. Pääsääntöisesti mentori oli kuitenkin ryhmän mukana, auttoi ja kannusti. Tsemppihengen nostattaminen oli yksi mentorin tehtävistä. Mentoreilla oli myös omat työpuhelimet, ja olikin tärkeää, että mentori oli tavoitettavissa, jos nuorelle sattui jotain tai tuli kysyttävää. Jos mentori ei ollut mukana samoissa työtehtävissä kuin nuoret, oli hän aina tavoitettavissa. Joillakin festivaaleilla mentori saattoi toimia festivaalin oman esimiehen ja nuoren välissä, niin sanotusti väliesimiehenä. Tällöin nuorella oli matalampi kynnys kysyä neuvoa ja uusia työtehtäviä. Mentorin tehtävä oli myös pitää huoli siitä, että nuori saapui annettuun työvuoroon ajoissa ja hoiti sen asiallisesti loppuun. Festivaalista riippuen nuoret tekivät töitä joko yhdessä muiden festaripörssiläisten kanssa tai sitten he olivat jakautuneet eri tehtäviin. Mentorin rooliin kuului ryhmähengen ylläpitäminen sekä nuorten tutustuttaminen toisiinsa.

4.5 Festaripörssi ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret

Festaripörssi määrittelee syrjäytymisvaarassa olevan nuoren 15–29-vuotiaaksi henkilöksi, joka on vailla työ -tai koulutuspaikkaa. Ensimmäisenä toimintavuotena määritelmä ei kuitenkaan rajoittanut Festaripörssiin osallistumista muilta osin kuin että osallistujan oli oltava 15–29-vuotias. Markkinointia kuitenkin kohdennettiin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten piiriin. Ohjausryhmälle järjestetyssä palaverissa

15.12.2016 keskustelimme siitä, palveleeko syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ryhmäyttäminen syrjäytymisen ehkäisyä vai olisiko parempi, että ryhmät muodostuisivat sekä syrjäytymisvaarassa olevista nuorista että nuorista, jotka ovat kiinni työ- tai opiskeluelämässä. Monimuotoisuus on rikkaus, toisaalta samassa elämäntilanteessa olevat nuoret voivat mahdollisesti antaa vertaistukea toisillensa.

Peruskoulun jälkeinen koulutus vähentää ulkopuoliseksi tai työttömäksi joutumisen riskejä selvästi. Pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevan nuoren riski jäädä ulkopuoliseksi on lähes kolminkertainen verrattuna ammatillisen keskiasteen koulutuksen saaneisiin. (Myrskylä 2012.) Evaluointia varten tehdyssä haastattelussa Helsingin Ohjaamon projektipäällikkö Sirkku Reponen sanoi kaiken tekemisen ja aktiivisuuden lisäävän aktiivisuutta. Häntä erityisesti innosti ajatus siitä, että ”kouluallergiset” nuoret saavat suoritettua koulutuksia loppuun ja käteen jää todistus. (Reponen 2016.) Nuorten aktivoiminen on Festaripörssin vahvuus, varsinkin kun se saa aikaan hyvien muistojen lisäksi konkreettista tietoa ja taitoa.

Eräs festivaaleilla mukana ollut nuori sanoi haastattelussa ”Yksinkertaisesti sä oot luvannut tulla tänne tekemään tätä, et ei niin ku tuntunut et sä voisit noin vaan luistaa siitä”. Nuorelle, joka on saattanut tottua jättämään asiat kesken, jonkun asian loppuun suorittaminen voi olla erittäin merkityksellistä. Myös mentoreiden läsnäolo ja kannustus lisää työmotivaatiota. Kun sanotaan, että syrjäytymisen toisena ääripäänä on mahdollista nähdä elämänhallinta (Aaltonen, Ojanen, Vihunen, Vilen 2007, 360-361), voidaan päätellä, että Festaripörssi on ehkäissyt nuorten syrjäytymistä. Festaripörssi vahvisti nuorten elämänhallintataitoja antamalla heille vastuuta sekä kannustamalla nuoria työtehtäviin, jotka eivät olleet ennestään tuttuja.

Nuoren syrjäytyminen työ- ja koulutusyhteiskunnasta tapahtuu vähitellen, ja niinpä mukaan pääseminenkin toteutuu yleensä vähitellen (Hannikainen-Ingman & Karjalainen & Palola 2012, 312). Koska Festaripörssi on matalan kynnyksen palvelu, johon nuoren on helppo tulla mukaan, tulee miettiä olisiko Festaripörssin mahdollista olla välittäjänä nuorten ja syrjäytymisen ehkäisyä tarjoavien palveluiden välillä? Festivaaleilla työskenteleminen nähdään enemmänkin vapaa-ajan viettoina kuin velvollisuutena. Tämän takia nuori ei koe, että häntä autetaan siinä samalla. Kun Festaripörssi on kuitenkin saanut otteen nuorista, on suorastaan velvollisuus ohjata nuoria eteenpäin.

Tällöin voidaan sanoa Festaripörssin olevan kynnyksen madaltaja kahden toimijan välillä. Kun syrjäytyneistä nuorista puhutaan, ei kynnyks voi olla liian matala.

5 EVALUOINTI

Hankkeen ensimmäisen vuoden evaluointi toteutettiin loppusyksystä 2016 osana Humanistisen ammattikorkeakoulun Kehittämistyön menetelmät 2 -opintojaksoa. Opintojaksolla oli mukana noin 40 kulttuurituottaja -ja yhteisöpedagogiopiskelijaa. Opiskelijat jakautuivat kuuteen eri ryhmään, joista kvantitatiivista tutkimusta tekevä ryhmä oli suurin. Muut ryhmät keräsivät tutkimusaineistoa kvalitatiivisin menetelmin.

5.1 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistoa kerättiin loka-marraskuussa 2016. Kvantitatiivista haastattelua tehnyt ryhmä soitti 97 Festaripörssin käyneelle nuorelle, joista 51 vastasi ja suostui haastatteluun. Osallistuneiden nuorten keski-ikä oli 20-vuotta, ja puolella osallistuneista korkein suoritettu koulutus oli peruskoulu. Kolmasosa oli käynyt lukion ja joka viides ammatillisen koulutuksen. Peruskoulu oli suorittamatta vain neljällä prosentilla ja vastaajista yhdellä oli korkeakoulututkinto. Sukupuolijakauma oli melko tasainen: 32 naista ja 19 miestä. Näiden lisäksi haastattelun antoi 24 ei-osallistunutta.

Nuorten ryhmähaastatteluja oli kaksi, sekä Helsingissä että Imatralla. Imatran ryhmähaastattelu suoritettiin marraskuun yhdeksäs päivä nuorisotalo Koskiksessa. Haastatteluun osallistui viisi nuorta, joista kolme kävi useammalla kuin yhdellä festivaalilla. Imatralaiset nuoret kävivät festivaaleilla ympäri Suomea. Haastateltavat olivat iältään 16 – 25-vuotiaita. Helsingissä ryhmähaastatteluun osallistui kolme osallistujaa, kaksi naista ja yksi mies. Iältään he olivat 17-, 19- ja 22-vuotiaita. Kaikki haastateltavista ovat jossain oppilaitoksessa. Haastateltavista yksi oli mukana kahdella eri festivaalilla, muut kävivät vain yhdellä.

Nuorten yksilöhaastatteluja toteutettiin yhteensä neljä, kahden eri haastattelijan toimesta. Ensimmäinen haastateltava haastatteli 16-vuotiasta poikaa ja 17-vuotiasta tyttöä, joka opiskelee kaksoistutkinnolla vaatetusalaa. Toinen haastattelijoista haastatteli 18-vuotiasta iltalukiossa käyvää poikaa sekä 23-vuotiasta toimittajaksi opiskelevaa tyttöä, joka on töissä Helsingin kaupungilla. Haastateltavat olivat kaikki pääkaupunkiseudulta.

Mentoreita haastateltiin pikaviestintäohjelma Skypen avulla. Haastatteluun osallistui neljä mentoria, joista yksi joutui lähtemään teknisten ongelmien vuoksi. Haastatteluun osallistuneet mentorit olivat iältään 23- ja 25-vuotiaat. Kaksi haastatteluun osallistuneista mentoreista olivat yhteisöpedagogiopiskelijoita ja yksi vastavalmistunut kulttuurituottaja. Haastattelun lisäksi evaluoinnissa on hyödynnetty mentoreiden hankkeelle kirjoittamia raportteja.

Hankehenkilökuntaan kuului Festaripörssin ensimmäisenä toimintakautena projektipäällikkö Jyrki Simovaara, projektiassistentti Meri Jaakola, asiantuntijat Juha Iso-Aho ja Jari Hoffren sekä valmisteluvastaava Pasi Toivanen. Kaikki haastattelut toteutettiin kasvokkain.

Festivaaleja haastatteleva ryhmä haastatteli 15 eri festivaalia ja niiden vapaaehtoiskoordinaattoreita. Mukana haastatteluissa oli sekä pieniä paikallisfestivaaleja että suurempia festivaaleja eri puolilta Suomea. Kaikki haastatteluista toteutettiin kasvokkain. Pääosin haastatteluihin vastanneet olivat festivaalien vapaaehtoistyökoordinaattoreita, pienimmillä festivaaleilla vastaaja saattoi olla myös festivaalituottaja.

Kontaktiryhmä haastatteli Ohjaamo-hankkeen yhteyshenkilöitä Helsingistä, Imatralta ja Lappeenrannasta. Helsingistä vastasi Ohjaamo-hankkeen pääkoordinaattori, Imatralta ja Lappeenrannasta nuorisotyöntekijät. Haastattelut toteutettiin paikkakunnilla kasvokkain.

Haastattelujen lisäksi olen käyttänyt evaluoinnissa hyväksi hankkeen indikaattoreita, jotka on kerätty rahoittajaa varten. Indikaattorit kertovat määrällisiä tietoja hankkeeseen osallistuneista nuorista. Ohessa taulukko, johon on kerätty tieto tutkimusaineistosta.

Evaluoitava ryhmä	Haastateltavat	Lisätietoja
Osallistuneet nuoret (kvalitatiivinen)	Soitettiin kaikille 97 osallistuneelle	51 vastasi ja suostui haastatteluun (53%)
Osallistuneet nuoret (kvantitatiivinen)	Kaksi ryhmähaastattelua ja neljä yksilöhaastattelua	-Haastateltavat iältään 16–25-vuotiaita -Yksi ryhmähaastattelu Imatralla, loput Helsingissä
Ei-osallistuneet nuoret (kvalitatiivinen)	24 ei-osallistunutta nuorta antoi haastattelun	
Hankehenkilökunta	Projektipäällikkö, projektiassistentti, asiantuntijat	-Henkilökohtaiset haastattelut -Jyrki Simovaara, Meri Jaakola, Juha Iso-Aho, Jari Hofren, Pasi Toivanen
Mentorit	Ryhmähaastattelu Skypen välityksellä	Kolme osallistujaa
Festivaalit	Haastateltiin kaikkia mukana olleita festivaaleja (yht. 15)	-Neljä haastattelua sähköpostitse, loput henkilökohtaisesti
Yhteistyökumppanit	Ohjaamot Helsinki, Imatra, Lappeenranta	-Henkilökohtaiset haastattelut

5.2 Nuoret

Kvantitatiivisista haastatteluista kävi ilmi, että nuoria tavoitettiin parhaiten Facebookin avulla. Myös kavereiden kautta sekä vanhemmilta saatiin tietoa Festaripörssistä. Ohjaamoista Festaripörssiin päätyi vain neljä haastatteluihin osallistunutta, mikä on mainittavan vähän, sillä Ohjaamot olivat suuri yhteistyökumppani. Viidenes haastatteluun osallistuneista nuorista mainitsi kuulleensa Festaripörssistä jostain muualta.

Kaksi kolmasosaa nuorista oli Festaripörssin alkaessa opiskelemassa tai koulutuksessa. Tämän lisäksi satunnaisia nuoria oli työelämässä. Työttömiä oli hieman alle kolmasosa. Tästä voi päätellä, että Festaripörssi ei ole täysin tavoittanut kohderyhmäänsä, syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Festaripörssiin osallistuneista 51:stä nuoresta 87 prosenttia koki, että Festaripörssissä opituista taidoista on hyötyä tulevaisuudessa. Suurin osa nuorista oli myös sitä mieltä, että Festaripörssi paransi työ- ja koulutusmahdollisuuksia sekä lisäsi itsevarmuutta. Reilu puolet (noin 25) haastatteluihin osallistuneista nuorista sai uusia kavereita Festaripörssin avulla. Työtehtäviä festivaaleilla pidettiin, ja jopa kaikki puhelinhaastatteluun osallistuneet nuoret sanoivat työilmapiirin olleen mukava. Mentorit antoivat nuorille tukea sekä ohjeistivat ennen festivaalia nuorten mielestä riittävästi. 95 prosenttia suosittelisi Festaripörssiä muillekin.

Nuoria kvalitatiivisesti haastatteleva ryhmä toteutti neljä yksilöhaastattelua sekä kaksi ryhmähaastattelua, joista toinen järjestettiin Helsingissä ja toinen Imatralla. Haastateltavat olivat iältään 16–25-vuotiaita. Osa nuorista opiskele ja osa oli töissä tai päätöissä. Nuoria haastatteleva ryhmä jakoi haastatteluista esiin nousseet teemat neljään eri osaan: oman itsensä vahvistaminen, työelämätaidot, mentorointi sekä negatiiviset ja positiiviset kokemukset.

Haastatteluista kävi ilmi, että vapaaehtoistyön tekeminen lisäsi itseohjautuvuutta ja itsevarmuutta. Festaripörssin järjestämät koulutukset sekä festivaaleilta saatavat työtodistukset kirkastivat tulevaisuuden näkymiä ja molemmista koettiin olevan hyötyä työhaussa. Monipuoliset kokemukset Festaripörssissä vahvistivat uskallusta hakea töitä tulevaisuudessa. Nuoret kokivat, että koulutukset olivat tärkeitä, mutta tylsiä ja

yksipuolisia. Haastatteluissa nuorilta tuli ehdotuksia, että koulutuksista tulisi tehdä enemmän osallistavia ja ryhmäyttäviä.

Tehdyn työn näkyväksi tuleminen sekä hyvä yhteishenki koettiin tärkeäksi. Tosin informaatiokatkokset nuorten ja mentoreiden sekä festivaalien välillä koettiin häiritseviksi. Vapaaehtoistyön motivaatioksi koettiin ilmaisen festivaalilipun lisäksi uudet kokemukset ja tuttavat, halu päästä näkemään festivaalin kulissien taakse sekä työkokemus. Nuorten haastatteluista selvisi, että Festaripörssi vahvasti vastuuntuntoa. Luvatut asiat oli tehtävä, vaikka ne eivät aina olleet niin mieluisia tai paikalla ei ollutkaan kaveria. Työ koettiin ajoittain raskaaksi, mutta toisaalta osasta nuorista tuntui, että työ ei haastanut tarpeeksi. Tällaisissa tilanteissa mentori rooli oli tärkeä, sillä hän oli nuorille yhteishengen luoja sekä tuki ja turva. Nuoret kokivat, että mentorit olivat helposti lähestyttäviä sekä samalla tasolla nuorten kanssa. Mentori madalsi kynnystä lähteä toimintaan mukaan. Yksi nuorista mainitsi tunteneensa pelon tunteita festivaalilla, ja tällöin mentorin rooli on äärimmäisen tärkeä. Mentorin tarve on yksilöllinen, joku kaipaa tukea enemmän kuin toinen.

Pääsääntöisesti Festaripörssi oli monelle nuorelle merkittävä kokemus. Kvantitatiivisesta tutkimuksesta kävi ilmi, että työttömät nuoret kokivat työpanoksensa vielä hie- man merkityksekkäämmäksi kuin työssäkäyvät tai opiskelevat nuoret. Tästä voimme päätellä, että mitä enemmän nuori kuuluu kohderyhmään, syrjäytymisvaarassa ole- viin nuoriin, sitä merkityksellisempi kokemus Festaripörssi oli hänelle. Musiikki ja ar- tistit innostivat nuoria, mutta sitäkin tärkeämpi huomio on, että nuoret sanoivat löytä- neensä kipinän oman tulevaisuuden tekemiseen. Nuorille Festaripörssi on ollut haas- tatteluiden mukaan ollut antoisa, tärkeä ja hyödyllinen kokemus.

5.3 Mentorit

Työ koettiin mentoreiden keskuudessa hauskaksi, mutta jokseenkin epäselväksi. Mentoreille ei järjestetty kunnollista työhön perehdytystä, joten lähtökohdat kesälle eivät olleet kovin tasaiset. He toivoivat, että mentorin rooli olisi kuvattu selkeästi, jol- loin työhön tarttuminen olisi ollut helpompaa. Nuorten kanssa työskentely koettiin kui-

tenkin innostavaksi. Kesän aikana olisi ollut mentoreiden mukaan enemmän tarvetta työnohjaukselle. Muista mentoreista sekä projektiassistentista sai kuitenkin huomattavaa vertaistukea. Mentorit kokivat myös oman roolinsa merkittäväksi, joka lisäsi työmotivaatiota.

Mentoreiden työ alkoi huhtikuussa. Ensimmäinen kosketus nuoriin oli Helsingissä järjestetyissä koulutuksissa. Mentoreiden mielestä koulutukset olivat hyödyllisiä, mutta ne olisivat kuitenkin voineet olla toiminnallisempia. Koulutuksissa mentoreiden työ oli innostaa nuoria, tutustua heihin ja saada nuoret vakuuttumaan Festaripörssin hyödyllisyydestä. Nuorten jakaminen haluamilleen festivaaleille tuotti mentoreille päänvaivaa, ja tähän kaivattiin ensi vuodelle selkeämpää tapaa. Selkeys ylipäätään nousi mentoreiden keskustelussa vahvasti esille.

Festivaalien kanssa yhteydenpito koettiin mentoreiden keskuudessa haastavaksi. Ei ollut selkeää viestintävastaavaa, joka olisi sopinut työvuoroista ja aikatauluista. Tästä johtuen tuli jonkin verran epäselvyyksiä. Myös nuorten viime hetken perumiset aiheuttivat ymmärrettävästi hieman närää festivaalien puolelta. Pääsääntöisesti festivaalien kanssa viestimisestä vastasi projektiassistentti, mutta vastuu viestimisestä siirtyi mentorille siinä vaiheessa, kun alettiin sopia työvuoroista festivaaleilla.

Haastattelusta ja raporteista kävi ilmi, että mentoreiden mielestä Festaripörssi ei tavoittanut kohderyhmää. Suurin osa nuorista oli opiskelijoita tai esimerkiksi vasta lukiosta valmistuneita. Mentoreiden mielestä syrjäytymisvaarassa olevia nuoria tavoittaisi parhaiten kasvokkain markkinoimalla. Tässä voisi hyödyntää myös edelliskesän festaripörssiläisiä. Myös nuorisotoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä painotettiin mentoreiden keskusteluissa. Markkinointiin liittyen mentorit olivat sitä mieltä, että Festaripörssin nettisivut tulisi tehdä selkeämmiksi ja niissä tulisi näkyä aikataulut ja muu tärkeä info mahdollisimman tarkasti. Sosiaalista mediaa tulisi hyödyntää markkinoinnissa enemmän.

Yhteistyö festivaalien kanssa sekä festivaaleilla työskentely oli monipuolista ja työtehtävät pääsääntöisesti hyviä. Tiedonkulkua tulisi kuitenkin parantaa tulevana toimintakautena, jotta vältetään ristiin puhumiset ja ristiriidat. Nuorten viime hetkiset peruuntumiset tuottivat mentoreille ongelmia, sillä he joutuivat ilmoittamaan tiedon

festivaaleille. Osa mentoreista työskenteli samoissa työtehtävissä nuorten kanssa ja osa toteutti mentorin roolia päivystämällä. Mentorit olivat sitä mieltä, että tähän olisi tehtävä selkeä linjaus kumpi on Festaripörssin toive mentorin roolista. Alaikäistä nuorista vastuu koettiin hieman hankalaksi, ja mentorit ehdottivat nuorten vastuuvapauslomaketta. Mentorit kokivat, että Festaripörssissä on paljon potentiaalia ja heidän työnsä on merkityksellistä. Mentorit näkivät, kuinka Festaripörssi vaikutti nuoriin ja lisäsi heidän rohkeuttaan, itsevarmuuttaan ja oma-aloitteellisuutta. Tämä vahvisti mentorin identiteettiä ja lisäsi tunnetta työn tärkeydestä.

5.4 Hankehenkilökunta

Hankehenkilökuntaan kuului ensimmäisenä toimintakautena projektipäällikkö Jyrki Simovaaran lisäksi projektiassistentti Meri Jaakola sekä kolme Humanistisen ammattikorkeakoulun työntekijää. Heitä kaikkia haastateltiin henkilökohtaisesti. Haastateltavat kokivat, että hankkeen toimiminen Helsingissä, Imatralla, Lappeenrannassa ja Jyväskylässä toi lisähaasteita tiedonkulkuun. Kesän aikana olisi toivottu enemmän ryhmän keskinäisiä palavereja, jotta olisi voitu tarkistaa työtehtävät ja niiden jakautuminen tasaisesti. Tulevana toimintakautena tulisi miettiä selkeä viestintäkanava, jota koko hankehenkilökunta käyttäisi. Haastatteluissa nousi esiin toive selkeämmästä viestinnästä myös festivaalien suuntaan: hanke saattaa jäädä helposti muun festivaalin pyörittämisen jalkoihin.

Festaripörssin hankehenkilökunta oli taustaltaan kulttuurituotantoon suuntautuneita, ja koettiin että tarvetta nuorisotyön ammattilaiselle olisi ollut. Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten tavoittaminen ei ole helppoa, joten nuorisotyöntekijän merkitys Festaripörssille olisi parhaassa tapauksessa erittäin merkittävä. Festaripörssin yhteistyöverkosto on laaja, mutta silti nuoria olisi kaivattu mukaan enemmän, jolloin hanke olisi kustannustehokkaampi. Suurempi määrä nuoria hyödyttäisi myös festivaaleja enemmän. Toisaalta hankehenkilökunnan haastatteluissa tuotiin esille tärkeä huomio: kun yhden syrjäytymisuhan alla olevan nuoren ”pelastaminen” onnistuu, maksaa hanke itsensä takaisin moninkertaisesti.

5.5 Festivaalit

Festivaaliryhmä haastatteli 15 mukana ollutta festivaalia. Festivaalit kokivat Festaripörssin olevan hieno hanke, jossa he ovat mielellään mukana. Nuoria oli kuitenkin pääsääntöisesti mukana vähän verraten muuhun talkooväen määrään, joten festaripörssiläiset eivät nousseet esiin erityisenä ryhmänä. Tiedonkulku Festaripörssin ja festivaalien välillä oli ajoittain takkuista ja puutteellista. Festaripörssin nettisivuja ei pidetty tarpeeksi informatiivisina ja viestinnän olisi toivottu olevan ammattimaisempaa. Suurimmalle osalle festivaaleista informaatio käytännön asioista tuli liian myöhään. Tämä aiheutti ongelmia työvuorojen järjestämisessä festaripörssiläisille. Ongelmana pidettiin myös sitä, että viestintä festivaalien suuntaan tapahtui usean eri henkilön toimesta. Mentoreita kuitenkin kiiteltiin, ja yhteistyö heidän kanssaan sujui hyvin. Tärkeää olisi tiedottaa festivaaleille tarpeeksi ajoissa Festaripörssistä ja sen toimintaperiaatteista. Festaripörssiläisten viime hetken perumiset tuottivat festivaaleille turhaa lisävaivaa.

Pienten festivaalien (esimerkiksi Kuninkaan pidot) ja suurten festivaalien (esimerkiksi Ruisrock) välillä oli eroja siinä, kuinka hyödylliseksi Festaripörssi koettiin. Suuremmilla festivaaleilla festaripörssiläiset eivät erottuneet talkootyössä, päinvastoin Festaripörssi saattoi aiheuttaa lisävaivaa ennen festivaalia. Pienemmissä tapahtumissa ja festivaaleilla festaripörssiläiset olivat suureksi avuksi ja erottuivat edukseen, sillä talkoporukat olivat pienempiä. Yhdelle nuorelle tarjottiin töitä tapahtumaorganisaatiossa, mikä todistaa sen että pienemmillä festivaaleilla nuorilla on paremmat mahdollisuudet erottua edukseen.

Haastatteluista nousi esiin, että Festaripörssi voisi tarjota festivaaleilla valmiita tiimejä hyvissä ajoin, jolloin festivaalilla olisi aikaa miettiä tiimille sopiva tehtävä. Mentorin rooliin toivottiin tarkennusta. Osa festivaalin järjestäjistä koki, että mentoreiden olisi hyvä olla samoissa työtehtävissä nuorten kanssa, jolloin työn etenemistä pystyy seuraamaan. Väärinkäsityksiltä voisi välttyä, jos mentori kävisi tapaamassa festivaalin järjestäjää hyvissä ajoin ennen festivaalia. Kasvokkain on helpompaa sopia asioita ja jutella käytännöistä. Tämä myös vahvistaisi festivaalin toivetta selkeästä ja ammattimaisemmasta viestinnästä.

5.6 Kontaktit

Kontaktiryhmän työnjako jakautui niin, että osa ryhmästä haastatteli mukana olleita kontakteja ja osa etsi uusia kontakteja Festaripörssin toiselle toimintavuodelle. Haastateltavat kontaktit olivat Ohjaamot Helsingistä, Imatralta ja Lappeenrannasta. Ohjaamoissa koettiin, että Festaripörssi lisäsi molemminpuolista näkyvyyttä: Festaripörssi toimi jopa vetonaulana Ohjaamoille. Markkinoinnin tulisi kuitenkin olla kohdenetumpaa ja kohderyhmän määrittely tarkempi. Ohjaamoissa mietittiin saavatko kohderyhmän ulkopuolella olevat nuoret osallistua Festaripörssiin. Aikataulujen ja Festaripörssiin ilmoittautumisen tulisi olla nettisivuilla selkeästi näkyvillä, jotta nuorilla on mahdollisimman matala kynnyks lähteä toimintaan mukaan. Nuoret joutuivat maksamaan järjestyksenvalvojakortin itse, mutta saivat kuittia vastaan rahat takaisin. Pohdittiin olisiko mahdollisuutta esimerkiksi maksusitoumus-lomakkeeseen tai muuhun vastaavaan.

Ohjaamoiden työntekijöillä nousi esiin huoli alaikäisistä ja siitä, kuka on heistä vastuussa festivaaleilla. Kesän aikana olisi toivottu enemmän Festaripörssin etenemisestä tiedottamista ja etenkin kesän jälkeen jonkinlaisia yhteydenpitoa. Muuten yhteydenpidon koettiin pääsääntöisesti sujuneen hyvin, joskin sitä olisi voinut olla enemmän. Ohjaamot kokivat, että yhteistyö Festaripörssin kanssa hyödyttää kaikkia, ja jatkavat mielellään mukana toiminnassa.

6 EVALUOINNIN YHTEENVETO

Kaikkien sidosryhmien haastattelut antoivat uutta tietoa ja näkökulmia, joita ei voi sivuuttaa tulevaisuudessa. Aineiston analyysi lisää laaja-alaista ymmärrystä Festaripörssistä. Kaikki yhteistyökumppanit, niin nuoret, festivaalit kuin mentoritkin, pitivät hanketta äärimmäisen tärkeänä ja ajankohtaisena. Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten kouluttamista pidettiin merkittävänä, sillä koulutuksilla sekä niistä saaduista korteista voi olla hyötyä tulevaisuudessa. Nuorisoalan järjestöt pitivät tärkeänä näky-

vyttä, josta kaikki osapuolet hyötyvät: Festaripörssi tuo Ohjaamolle uusia asiakkaita ja Ohjaamo Festaripörssille nuoria.

Tuloksista voi päätellä, että Festaripörssi on ollut nuorille merkityksellinen kokemus. Pieniltä tuntuvat asiat ovat voineet olla suuria nuorille. Joku nuori koki, että hänen rohkeutensa lisääntyi Festaripörssin avulla, ja toiselle toi yhteenkuuluvuuden tunnetta, kun kaikilla oli samanlaiset turvakypärät päässä. Festaripörssin vaikutukset näkyvät nuorissa tulevaisuudessa, ja se on hieno saavutus. Nuorten innostunut palaute motivoi korjaamaan edellisen vuoden kompastuskiviä.

6.1 Nuorten tavoittaminen ja toiminnassa mukana pysyminen

Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten tavoittaminen nousi esiin monessa keskustelussa. Vaikka ajateltiin että Ohjaamot toisivat toimintaan mukaan paljon nuoria, niin lopulta huomattiin, että Facebook oli vaikuttavin markkinakanava. Myöskään oppilaitosvierailut eivät tuoneet mukaan yhtä paljon nuoria kuin sosiaalisen median kohdennettu markkinointi. Tulevana toimintakautena tilanne eroaa kuitenkin niin, että nuorille pystyy kertomaan ja etenkin näyttämään tarinoita viime kesältä esimerkiksi valokuvin. Tämä saattaa innostaa nuoria enemmän kuin pelkkä puhe. Kuten Jaakola & Korkkula Festaripörssille kirjoitetussa opinnäytetyössään (2016) totesivat: henkilökohtainen yhteydenpito ja kasvokkain viestintä ovat kaikista tehokkaimpia viestintäkeinoja nuorten suuntaan (Jaakola, Korkkula 2016, 13). Varsinkin syrjäytymisvaarassa oleville nuorille henkilökohtainen markkinointi on toimivampaa, sillä se herättää luottamusta ja madaltaa kynnyksiä. Kuitenkin se, että Facebookin huomattiin tuovan Festaripörssille eniten nuoria, kannustaa panostamaan myös sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan mainontaan.

Ohjaamoilta saadun hyvän ja positiivisen palautteen perusteella painottaisin edelleen nuorisoalan järjestöjen kanssa verkostoitumista. Yhden tutkimusryhmän tehtävänä olikin etsiä Festaripörssille uusia kontakteja, ja erinomaisia kontakteja saatiin innostumaan toiminnasta. Vastaanotto nuorisojärjestöjen keskuudessa Festaripörssille oli

erittäin avoin. Jos yhteistyötä lähdetään solmimaan tiiviisti, niin Festaripörssi tavoittaa varmasti useampia syrjäytymisuhan alla olevia nuoria kuin edellisenä vuonna.

Nuorten motivoiminen oli yksi isoista kysymyksistä, joka nousi esiin erityisesti mentoreiden ja festivaalien haastatteluissa. Festivaaleille tuotti ongelmia, kun festaripörssi-läiset peruivat viime hetkellä. Sen voidaan sanoa vähentäneen luottamusta Festaripörssiä kohtaan. Nuorten peruminen tuotti myös mentoreille hankaluuksia, sillä he joutuivat tuottamaan pettymyksen festivaalille. Iso kysymys on siis ratkaistavana: kuinka sitouttaa nuoria mukaan Festaripörssin toimintaan, niin että he jatkavat loppuun saakka. Tähän nousi nuorilta itseltäänkin ehdotus: koulutuksista tulisi tehdä enemmän toiminnallisia ja ryhmäyttäviä. Voidaan siis päätellä, että nuorten innostus alkaa jo ennen festivaalia. Koulutuksilla on suuri merkitys nuorten motivoimisessa. Haastatteluista päätellen nuoret ovat sitä sitoutuneempia, mitä mukavammaksi he tuntevat olonsa ryhmässä.

6.2 Viestintä

Hankkeen sisäinen viestintä oli ajoittain haastavaa. Yhteistyötoimijoita oli useita, joka aiheutti hidastuksia ja pieniä väärinkäsityksiä. On löydettävä selkeät kanavat ja oikeat henkilöt pitämään yhteyttä sidosryhmien välillä. Festivaalit toivoivat, että viestintä heille päin olisi ammattimaisempaa, joten tästä päätellen tulisi harkita voisiko esimerkiksi projektiassistentti olla viestintävastaava festivaalien suuntaan. Hän toimisi tiedonvälittäjänä festivaalien ja mentoreiden välillä.

Nuorten ja mentoreiden välinen viestintä tapahtui pääosin viestipalvelu Whatsappin avulla, ja mentoreiden haastatteluiden perusteella se koettiin toimivaksi. Toki nuorten tavoittamiseen liittyy omat haasteensa, mutta ne haasteet olisivat varmasti olemassa, oli viestintäkanava mikä tahansa. Mentorit kokivat tärkeäksi, että heillä oli erikseen työpuhelin, jolloin työasiat erottuivat vapaa-ajasta. Sen sijaan mentoreiden keskinäinen viestintä tapahtui henkilökohtaisista puhelimista Whatsapp-ryhmässä. Mentorit huomauttivat, että kesässä ei ollut juuri päivääkään jolloin puhelin ei olisi piipannut festaripörssiviestejä. Tämä lisäsi huomattavasti mentoreiden taakkaa, sillä työasiat

olivat paljon mielessä. Toisaalta vertaistuki ja apu muilta mentoreilta koettiin tärkeäksi.

Viestintään tulee kiinnittää huomiota tulevana toimintakautena. On mietittävä tarvitseeko Festaripörssi oman viestintävastaavan vai voiko projektiassistentti hoitaa niitä tehtäviä. Myös hankehenkilökunnan välinen viestintä tulisi olla sujuvampaa, jotta työtehtävät jakautuvat tasaisesti. Viestinnästä tulisi puhua jo esimerkiksi mentoreiden perehdytyksessä. Selkeät linjat varmistavat sen, että viestintä festivaalien suuntaan ja nuorille on yhdenlinjaista ja asianmukaista.

6.3 Vapaaehtoistyön vaikutus nuoriin Festaripörssissä

Evaluoinnista kävi ilmi, että ennen Festaripörssiä festaripörssiläisistä 27 prosenttia oli työttömiä, Festaripörssin jälkeen vain seitsemän prosenttia. 46 prosenttia koki olevansa aktiivisempia Festaripörssin jälkeen. 80 prosenttia koki, että Festaripörssi paransi työ- ja koulutusmahdollisuuksia. Yhdessä nuorta kymmenestä koki saavansa hyötyä oppimastaan taidoista tulevaisuudessa. Eräs nuori kertoi saaneensa töitä Festaripörssin ansioista. Hänellä ei olisi ollut itsellään varaa hygieniapassikoulutukseen. Näistä luvuista voi päätellä, että Festaripörssi on ehkäissyt nuorten syrjäytymistä.

Monet nuorista, jotka suorittivat järjestyksenvalvojakortin, sanoivat että on hyvä päästä testaamaan oppimiaan taitoja ensin vapaaehtoistyön avulla ennen kuin hakevat palkallisiin järjestyksenvalvojatöihin. Vapaaehtoistyöt vahvistivat nuorten identiteettiä järjestyksenvalvojina. Festaripörssi mahdollisti nuorille turvallisen työkokemuksen. Erästä nuorta kysyttiin palkallisiin töihin tulevaan kesän tapahtumaan. Nuori joutui kieltäytymään muiden menojen vuoksi, mutta tunne siitä että häntä varta vasten pyydettiin tulevaan tapahtumaan töihin, vahvisti itsetuntoa. Festaripörssiläiset olivat pääsääntöisesti edukseen festivaaleilla.

Kun nuori lähti festaripörssiläisenä vapaaehtoistöihin festivaalille, oli hänen mukanaan muita nuoria sekä mentori. Ryhmä piti yhteyttä ennen festivaalia ja mentori piti huolen, että festivaalin aikana kaikki tiesivät missä piti olla ja mitä tehdä. Kokemus oli

oletettavasti turvallinen. Tämän myötä nuoret saattoivat lähteä muillekin festivaaleille vapaaehtoistöihin. Festaripörssi innoitti nuoria sekä madalsi kynnyksiä tuleviin kokemuksiin. Kävin yhden nuorten porukan kanssa kesän aikana keskustelua siitä, onko oikein että heille ei makseta palkkaa tekemästään työstä, vaan he joutuvat tekemään ilmaista työtä. Keskustelu oli kiinnostava, ja avarsi käsitystäni siitä että nuorilla on kynnys työntekoon. Raha oli keskustelun perusteella suurin motivaatio tehdä töitä. Festaripörssi kuitenkin kustansi nuorille jonkun työllisyyttä edistävän taidon, joten nuoret saivat korvausta tekemästään työstä. Sen lisäksi nuorille tarjottiin festivaaliliput. Keskustelu avasi sekä minun että nuorten käsitystä vapaaehtoistyön merkityksestä ja mahdollisuuksista.

Evaluaatiosta kävi ilmi, että Festaripörssi lisäsi uskallusta hakea töihin tulevaisuudessa. Erityisen tärkeänä pidän huomiota siitä, että nuoret kertoivat ymmärtäneensä, että kaikkea ei tarvitse osata etukäteen. Myös ymmärrys siitä, että saa pyytää apua, tuli nuorten keskusteluissa esiin. Nämä ovat tärkeitä oppeja työelämään sekä elämään ylipäätään. Festaripörssi ei ole oletettavasti ollut ainoa syy esimerkiksi nuorten työttömyyden vähenemiseen, sillä nuoret saattavat olla mukana muissakin työllisyyttä edistävissä palveluissa, mutta vaikutusta sillä on ollut. Aktiivisuus lisää aktiivisuutta, ja Festaripörssi on ollut lisäämässä nuorten osallisuutta. Festaripörssin avulla nuoret ovat saaneet työkokemusta ja työtodistuksen, josta on ollut heille hyötyä tulevaisuudessa.

6.4 Festaripörssin tulevaisuus

On hienoa, että Festaripörssi on pystynyt tavoittamaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja tarjoamaan heille elämyksiä ja hyötyä tulevaisuuteen. Harvoin kuitenkaan pelkästään yksi toimenpide saa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret takaisin kiinni yhteiskuntaan, vaan siihen tarvitaan enemmän panostusta ja resursseja. Tulevaisuudessa Festaripörssi olisi mahdollisuus toimia välikätenä syrjäytyneiden nuorien ja syrjäytymistä ehkäisevien palveluiden välillä. Festaripörssi on äärimmäisen matalan kynnyksen toimintaa ja nuoren on helppo mieltää se enemmänkin hupina kuin hyöty-

nä. Kun nuori on kuitenkin kerran saatu toimintaan mukaan, on suorastaan velvollisuus tarjota hänelle jatkokolumahdollisuuksia.

Käytännössä tämä voisi toteutua Ohjaamoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Kesän päätyttyä kutsutaan kaikki festaripörssiläiset koolle paikallisiin Ohjaamoihin ja järjestetään siellä esimerkiksi Tulevaisuusinfo-nimellä kutsuttava tapahtuma. Paikalla olisi nuorten lisäksi nuorisotyöntekijöitä ja ohjaajia. Mahdollisesti voisi olla eri toimijoiden esittelyitä, CV-työpaja ja avoimien työpaikkojen esittelyä. Tällä tapahtumalla ratkais-taisiin viime vuoden yksi suuri huoli siitä, että mitä tapahtuu nuorille Festaripörssin jälkeen. Ohjaamot saisivat lisää asiakkaita, nuoret tukea jatkokolum rakentamiselle ja Festaripörssi tunteen siitä, että on tarjonnut nuorille kiinnikekohtia tulevaisuuteen.

Festaripörssi on ainutlaatuinen hanke, jonka kaltaista ei ole Suomessa aikaisemmin toteutettu. Festaripörssin on saanut niin nuorilta, festivaaleilta kuin nuorisoalan ammattilaisilta hienoa palautetta. Hankkeella on nyt loistava pohja lähteä luomaan uutta ja parasta festarikesää 2017, mutta se vaatii evaluoinnin tulosten ymmärtämistä ja jalostamista käytäntöön.

7 TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2017

Lähdin toteuttamaan toimintasuunnitelmaa evaluoinnista saatujen tulosten perusteella. Tärkeintä on ratkoa ongelmia, joita evaluoinnissa huomattu. Toimintasuunnitelmassa painotin erityisesti selkeyttä ja yksinkertaisuutta. Nuorten tavoittamiseen ja Festaripörssin näkyvyyteen on panostettava enemmän, sillä resursseja siihen löytyy. Ne on vain hyödynnettävä oikein. Olen ollut mukana etsimässä uusia kontakteja Festaripörssille. Toimintasuunnitelmassa olen huomoinut yhteistyön nuorisoalan järjestöjen kanssa.

Selkeyden olen ottanut huomioon myös markkinoinnissa. On huomioitava, että nuorten kohdalla on muita ikäryhmiä enemmän niitä, jotka näkevät esteeksi vapaaehtois-toimintaan sen, etteivät he omien sanojensa mukaan yksinkertaisesti tiedä, miten

toimintaan pääsee mukaan. Uusien, nuorten vapaaehtoisten rekrytoinnin kannalta tämä on merkittävä huomio. Pelkästään se, että informaatiota jaetaan ja vapaaehtoistoimintaa markkinoidaan nuorille, voi olla nuoria innostava tekijä. (Yeung 2004.) Tämä on otettava huomioon Festaripörssin ulkoasun ja visuaalisen ilmeen uudelleen suunnittelussa.

Sidosryhmien haastatteluista selvisi, että Festaripörssin nettisivuille kaivattiin enemmän tietoa yksinkertaisessa muodossa. Syntyi idea Festaripörssin tietopaketesta, johon koottaisiin kaikki tarvittava fakta Festaripörssistä. Tietopaketti olisi suunnattu festivaaleille, yhteistyötoimijoille ja nuorille. Tämä tulisi laittaa nettisivuille. Samoin Festaripörssistä tiedottaminen pitkin kesää tuli esille erityisesti nuorisotyöalan ammattilaisten haastatteluissa, joten ensi kesänä Festaripörssin projektiassistentti lähettää tiedotuskirjeen kesän kulusta kaikille sidosryhmille.

Selkeyttä ja yksinkertaisuutta edistää työyhteisön samalla linjalla oleminen. Mentoreille tulee järjestää huolellinen perehdytys, jotta he ovat varmoja työtehtävistään. Kun mentorit luottavat olevansa asiantuntijoita, myös nuorille välittyy luottavainen tunne. Perehdytyksessä tulisi olla paikalla koko työyhteisö, jolloin pystytään takaamaan se, että kaikki kokevat olevansa osana toimivaa tiimiä. Myös viestinnästä tulee keskustella koko työyhteisön kesken.

Nuorten koulutuksista tuli haastatteluissa paljon kommentteja. Kuten edellisessä kappaleessa kirjoitin, nuoret ovat sitoutuneempia, kun he kokevat työnsä merkitykselliseksi ja olonsa mukavaksi ryhmässä. Niinpä koulutusten tulee olla toiminnallisempia ja mukaansa tempaavampia. Koulutukset tulee järjestää niin, että nuoret ovat innostuneita Festaripörssin toiminnasta ja haluavat olla mukana kesän festivaaleilla. Tämä on mahdollista, kun käytetään aikaa hyvän tunnelman luomiseen, tutustumiseen ja luottamuksen herättämiseen. Nuorille itselleen ei tule painottaa sitä, että he ovat joukko syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, vaan päinvastoin, käytetään mahdollisuuksien mukaan aikaa vahvistavan ilmapiirin luomiseen.

Nuorilta itseltään tuli toive, että koulutuksissa voitaisiin työskennellä pienryhmissä, jolloin olisi myös helpompi tutustua muihin nuoriin. Toimintasuunnitelmassani olen esittänyt, että ennen virallisia korttikoulutuksia nuorille järjestettäisiin festivaaleille

valmistautumisilta. Illassa käydään läpi festivaaleilla työskentelyä, kokemuksia, viime kesän valokuvia ja jutustelua hyvässä hengessä. Myös aikataulujen kertominen ja jakaminen nuorille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on tärkeää, sillä nuoret kaipaavat konkreettisia tietoja. Mieluummin liian selkeästi ja yksinkertaisesti ilmaistu, kuin niin että nuori joutuu hapuilemaan ja arvailemaan.

Toimintasuunnitelma on rakentunut näiden teemojen ympärille ja se löytyy opinnäytetyön liitteenä. Se on tehty mahdollisimman yksinkertaiseksi, jotta kuka tahansa voi saada käsityksen siitä, kuinka Festaripörssi toimii. Olen esitellyt toimintasuunnitelman Festaripörssin projektipäällikölle Jyrki Simovaaralle tammikuussa 2017, ja toimintasuunnitelma oli toiveiden mukainen. Toimintasuunnitelma voi elää kevään ja kesän aikana, mutta raamit ovat kuitenkin muodostuneet evaluoinnin pohjalta. Tärkeintä on laittaa suunnitelma käytäntöön, jotta Festaripörssi pystyy olemaan osaltaan yhä vahvempi toimija nuorten syrjäytymistä ehkäisevässä keskustelussa ja käytännön toimis-
sa.

7.1 SWOT-analyysi

Tein toimintasuunnitelmasta SWOT-analyysin, nelikenttäanalyysin, jotta sitä on helppompaa tarkastella moniulotteisesti. SWOT-analyysin etuna voidaan pitää sitä, että se on yksinkertainen ja auttaa hahmottamaan analysoitavan kohteen tilaa. Päädyin tekemään SWOT-analyysin, sillä koen, että sen avulla näkee mitkä ovat toimintasuunnitelman tärkeimmät tavoitteet (mahdollisuudet). Toimintasuunnitelman selkeys ja yksinkertaisuus ovat vahvuudet, jotka mahdollistavat myös joustavuuden. Jos toimintasuunnitelma saadaan toimimaan käytännössä, on mahdollista tavoittaa yhä useampia syrjäytymisvaarassa olevia nuoria.

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -Selkeys ja yksinkertaisuus -> kuka tekee ja mitä -Kaikille ymmärrettävä muoto -Joustavuus 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yksiuotteisuus -Ei tarpeeksi yksityiskohtainen -Nopealla aikataululla valmistunut
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -Useamman syrjäytymisvaarassa olevan nuoren tavoittaminen -Jatkolun tarjoaminen nuorille -Viestinnän ja kommunikaation kehittyminen 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> -Toimintasuunnitelman jalostaminen käytäntöön -Uusiin toimintamalleihin tottuminen -Liian myöhäinen käyttöönotto

8 POHDINTA

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy vapaaehtoistyönkään avulla ei ole yksinkertaista. Koska syrjäytyminen yhteiskunnasta harvoin tapahtuu yhtäkkiä, ei takaisin pääsemisenkään ole yksiselitteistä. Vapaaehtoistyö lisää osaltaan nuoren tunnetta osallisuudesta ja merkityksellisyydestä. Se saattaa tuoda arkeen rytmiä, elämyksiä ja vahvistaa sosiaalisia suhteita. Vapaaehtoistyön merkitys korostuu, kun se on säännöllisesti tapahtuvaa. Toimintaan ryhtyminen voi kuitenkin olla vaikeaa. Yhteiskuntamme ylläpitämä ajatus siitä, että vapaaehtoistyö on hyväosaisten etuoikeus, tulisi muuttua. Vapaaehtoistyö on mahdollisuus joka tulisi suoda kaikille. Oli se sitten auttamista, ohjaamista, vertaistukea tai kulttuuritapahtumissa toimimista.

Kun syrjäytynyt tai syrjäytymisvaarassa oleva nuori saa yhdenkin positiivisen työkokemuksen, lisää se hänen motivaatiotaan löytää uusia keinoja työllistyä. Vaikka vapaaehtoistyöstä ei makseta palkkaa, siitä saa usein jonkin muun korvauksen. Korvaus voi olla materiaalista, esimerkiksi lämmin ruoka, tai ideaalista: oman itsensä vahvistamista, sosiaalisten suhteiden solmimista, säännöllisyyttä, rohkeutta ja uusiin asioihin ryhtymistä. Nämä kaikki ovat parhaassa tapauksessa tulevaisuudessa tärkeämmässä roolissa kuin raha. On hyvä muistaa, että vapaaehtoistyössä panokset

ovat pieniä, joten luova kokeilu on mahdollista ilman että mikään taho kärsii suuria tappioita. Hyötyjä ei aina tarvitse laskea rahassa vaan hyvissä kokemuksissa.

14. helmikuuta 2017 kävimme Festaripörssin markkinointiharjoittelija Maria Metsäviran kanssa esittelemässä Festaripörssiä Vamos Herttoniemessä. Vamos tekee etsivää nuorisotyötä. Paikalla oli seitsemän nuorta. Nuoret olivat kaikki täysi-ikäisiä ja sitoutuneet Vamosin järjestämään päivätoimintaan. Nuoret olivat aluksi hieman skeptisiä vapaaehtoistyöstä ja siitä mitä he hyötyisivät toiminnasta. Kuitenkin keskustelujen kautta löytyi yhteisymmärrys siitä miksi juuri Festaripörssi on hyvä väylä työllistämään heitä festivaaleille. Näytimme kuvia, kerroimme kokemuksia ja painotimme Festaripörssin tarjoamia mahdollisuuksia. Nuoret innostuivat ja heistä osa ilmoittautui heti mukaan toimintaan. Siinä Festaripörssin toimintaa esitellessäni ymmärsin, että kaikista paras keino tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, on kohdata heitä.

Nuorten kohtaaminen vaatii viitseliäisyyttä ja tunneälyä. Se vaatii myös enemmän aikaa ja resursseja kuin pelkän tiedotteen kirjoittaminen tai sosiaalisen median päivittäminen. Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, ja nuoria ylipäätään, kohdatessa on seisottava sanojensa takana. Nuoret aistivat, jos puhuja ei ole täysin heidän puolellaan. Väitän kuitenkin, että vaikka kohtaaminen vaatii enemmän resursseja, tulokset ovat huomattavasti merkittävämmät. Yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa korostuu, sillä on helpompi mennä tapaamaan nuoria paikkaan jossa he ovat jo koolla, kuin mennä etsimään heitä.

Kesän 2017 kuluessa tulee Festaripörssin projektitiimin mieltä tulevaisuutta: jatkuuko Festaripörssi samanlaisena kuin tähän mennessä vai löytääkö se uudet urat. Jotta Festaripörssin ja vapaaehtoistyön vaikutuksista nuoriin voitaisiin tehdä luotettavia johtopäätöksiä, tulee hanke evaluoida uudelleen sen päättyessä. Mitä enemmän kohderyhmään kuuluvia nuoria saadaan mukaan toimintaan, sitä luotettavampia tulokset ovat. Tietoa tulee jakaa mahdollisimman laajalti, jotta hankkeen vaikutusten arvioinnista saatava tieto hyödyttää tulevaisuudessa koko nuorisovaltaa.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015. Nuorisotutkimusverkosto 2/15. Sivu 2. Viitattu 27.1.2017.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125695/URN_ISBN_978-952-302-442-7.pdf?sequence=1
- Aaltonen, Sanna, Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015. Nuoret luukulla - Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Tutkimuksesta tiiviisti 3/2015. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. Viitattu 5.2.2017.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoretluukulla.pdf>
- Aaltonen, Marja & Ojanen, Tuija & Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 1999. Nuoren aika. 2.-3 painos, 2007. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Aarela, Hilikka & Lahdenoja, Julius 2015. Talkoolaispörssi Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osallistaminen kulttuuritapahtumien vapaaehtoisina. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 7.3.2017.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/90244/Aarela_Hilikka%20Lahdenoja_Julius.pdf?sequence=1
- Airila, Auli & Aho, Outi & Nykänen, Mikko 2016. Verkostot haltuun: ideoita toimialarajojen ylittämiseen nuorisotyössä. Työterveyslaitos. Viitattu 31.1.2017.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131565/Verkostot%20haltuun.pdf?sequence=1>
- Creative and inclusive Finland 2017. Yhdessä edistämme nuorten osallisuutta ja työelämävalmiuksia! Aili Airila 16.01.2017. Viitattu 6.2.2017.
<http://www.cifinland.fi/fi/ajankohtaista/yhdess%C3%A4-edist%C3%A4mme-nuorten-osallisuutta-ja-ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4valmiuksia>
- Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 2013. Nuorten syrjäytyminen, tietoa, toimintaa ja tuloksia? 1. painos. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2013.

- Ek, Ellen & Saari, Erkki & Viinamäki, Leena & Sovio, Ulla & Järvelin, Marjo-Riitta 2004. Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Eurofound 2012. Quality of life in Europe: Impacts of the crisis. Viitattu 9.2.2017.
https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1264en_0.pdf
- Finland Festivals 2016. Kaikki festivaalit. Viitattu 21.11.2016.
<http://www.festivals.fi/tapahtumat/#.Vs2dV1L2OMI>
- Finlex 2006. Nuorisolaki 72/2006. Viitattu 30.1.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Grönlund, Henrietta: Vapaaehtoistoiminta vuonna 2025. Teoksessa Innola, Eeva (toim.): Kohti kattavampaa varautumista. Turvallisuuskomitea: 57-61. Viitattu 24.2.2017. <http://www.turvallisuuskomitea.fi/index.php/fi/component/k2/12-kohti-kattavampaa-varautumista-vapaaehtoisjarjestot-kokonaisturvallisuuden-tukena>
- Grönlund, Henrietta & Pessi, Anne Birgitts 2008. Osallisuuden asenteet ja teot – Nuoret ikäryhmät vapaaehtoistoiminnassa. Teoksessa Minna Autio & Kirsi Eräranta & Sami Myllyniemi (toim.) Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja 2008. Helsinki: Hakapaino Oy, 127-135.
- Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Vantaa: Dark Oy.
- Harju, Aaro 2004. Osallisuus. Järjestötoiminnan tietopalvelu – Osallistuminen ja vaikuttaminen. Viitattu 23.2.2017.
http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/osallisuus
- Helsingin Kaupunki 2016. Stadin ammattiopisto: nuorten työpajat. Viitattu 21.11.2016.http://www.hel.fi/www/amatillinen/fi/hakijalle/ennen_amatillista_koulutusta/nuorten-tyopajat
- Häggman, Erika 2011. Raportti työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä. Varsinais-Suomen ELY-keskus.
- Hästbacka, Noora 2016. Tajua Mut! -toimintamallin opit Keravalta Kysytään, ”mitä sulle kuuluu?”, mut mitä sen jälkeen? Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimus-

seura ry, verkkojulkaisuja 95. Viitattu 8.2.2017.

<https://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksi%C3%A4-sarja/Selvityksia110.pdf>

Ihatsu, Markku & Koskela, Hannu 2001. Keskeyttääkö vai ei? Ammatillisten oppilaitosten aktivointi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen – projektin alkukartoitus. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy. Viitattu 14.2.2017.

http://www.oph.fi/download/49151_keskeyttaako_vai_ei.pdf

In Focus 1999. Artikkelit: ”Reaching Socially Marginalized Youth”. Viitattu 1.3.2017.

<http://www2.pathfinder.org/pf/pubs/focus/IN%20FOCUS/Reaching%20Socially%20Marginalized%20Youth.htm>

Jaakola, Meri & Korkkula, Lari 2016. Nuori edellä - Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen ja viestinnän toteutus Festaripörssi-hankkeessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 18.1.2017. https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/105621/Jaakola_Meri_Korkkula_Lari.pdf?sequence=1

Kaila, Katja (toim.), Onnistunut vapaaehtoistoiminta – opas toiminnan kehittäjälle 2014. Toinen painos. Helsinki: Lönnberg print&promo.

Kumpulainen, Kristiina & Krokfors, Leena & Lipponen, Lasse & Tissari, Varpu & Hilppo, Jaakko & Rajala, Antti 2010. Oppimisen Sillat - kohti osallistavia oppimisympäristöjä. Helsinki: Yliopistopaino.

Koste, Asmo (toim.), Nuorista Suomessa 2016. Allianssi ry. Helsinki: Grano Oy.

Kris Suomi-Finland 2017. Rikollisten revanssi yhteiskunnassa. Viitattu 13.2.2017.

<http://www.kris.fi/>

Lindholm, Arto 2015. Festaripörssin hankesuunnitelma.

Lähde, Minna 2012. Yhtä suurta joukkoa vai eri laidoilla? Kuinka syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja työttömät nuoret eroavat muista nuorista Nuorisobarometrien valossa? Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 7.3.2017.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37875/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201205221702.pdf?sequence=1>.

Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa- Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Elinkeinoelämän valtuuskunta. Viitattu 27.1.2017. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>

- Myrskylä, Pekka 2011. Nuoret opiskelun ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Teoksessa Marjut Pietiläinen (toim.) Nuori tasa-arvo. Helsinki: Edita Prima Oy, 67-80.
- Mähönen, Tuuli Anna & Celikkol, Göksu 2017. Suomi kansainvälistyy – entä sitten? Nuorten reaktioita kasvavaan kulttuuriseen moninaisuuteen. Teoksessa Sami Myllyniemi (toim.) Katse tulevaisuuteen, nuorisobarometri 2016. Grano Oy, 123-137.
- Mäkelä, Sanni & Peltonen, Elina 2012. Nuorten vapaaehtoistoiminnan käsikirja. Diakonia ammattikorkeakoulu. Tampere: Juvenes Print Oy. Viitattu 15.2.2017. http://kansalaisareena.fi/C23_9789524931816.pdf
- Oljemark, Johanna 2013. Huomioidaanko nuoren näkökulma syrjäytymiskeskustelussa? Ajankohtaiskatsaus nuorten syrjäytymistä käsittelevään tutkimukseen. Janus 21 (3), 59–67.
- Opetusministeriö 2009. Monialaisen viranomaisyhteistyön ja etsivän nuorisotyön lakisäätöistäminen Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:22. Viitattu 8.2.2017. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr22.pdf?lang=fi>
- Opetus – ja kulttuuriministeriö 2010. Lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikan koordinaatio. Lasten ja nuorten kasvun ja hyvinvoinnin selvitysryhmän muistio. Viitattu 6.2.2017. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr3.pdf?lang=fi>
- Opetus ja kulttuuriministeriö, 2015. Etsivä nuorisotyö 2014 – Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselyn tulokset. Viitattu 31.1.2017. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoytus/etsiva_nuorisotyoliitteet/Etsivx_nuorisoty_2015_08_06.pdf
- Palola, Elina & Hannikainen-Ingman, Katri & Karjalainen, Vappu 2012. Nuorten syrjäytymistä on tutkittava pintaa syvemmin. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012):3. Viitattu 30.1.2017. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102895/palola.pdf?sequence>
- Palola, Elina & Hannikainen-Ingman, Katri & Karjalainen, Vappu 2012. Nuoret koulutuspuodokkaat sosiaalityön asiakkaina Tapaustutkimus Helsingistä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print. Viitattu 28.2.2017

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90872/URN_ISBN_978-952-245-632-8.pdf?sequence=1

Pessi, Anne 2008. Suomalaiset auttajina ja luottamus avun lähteisiin. RAY:n juhlavuoden kansalaiskyselyjen tulokset. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 13.2.2017. http://www.kansalaisareena.fi/RAY_raportti_19.pdf

Popay, Jennie & Escorel, Sarah & Hernández & Mario, Johnston & Heidi & Mathieson Jane & Rispel Laetitia 2008. Understanding and Tackling Social Exclusion. Final Report to the WHO Commission on Social Determinants of Health From the Social Exclusion Knowledge Network. World Health Organization. Viitattu 1.3.2017. http://www.who.int/social_determinants/knowledge_networks/final_reports/sekn_final%20report_042008.pdf?ua=1

Portaankorva, Juha 2013. Nuorisotakuu ei toimi syrjäytyneen nuoren pelastusrenkaana. Yle 17.12.2013. Viitattu 13.12.2016. <http://yle.fi/uutiset/3-6988704>

Purokuru, Pontus 2013. Joutilaisuus on viimeinen tabu. Kansanuutiset 27.7.2013. Viitattu 27.1.2017. <http://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/3029050-joutilaisuus-on-viimeinen-tabu>

Puttonen, Ville 2012. Paljonko syrjäytynyt nuori maksaa? Tiede-lehti 11/12. Viitattu 6.2.2017. http://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/paljonko_syrjaytynyt_nuori_maksaa_

Puuronen, Anne 2014. Etsivän katse - Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura verkkojulkaisu 2014. Viitattu 31.1.2017. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/etsivan_katse.pdf

Reponen, Sirkku 2016. Haastattelija Laura Montonen 21.11.2016. Helsinki: Helsingin Ohjaamo.

Simovaara, Jyrki 2015. Festaripörssin ohjausryhmän ensimmäisen kokouksen kokouspöytäkirja.

Simovaara, Jyrki 2016. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Sinivuori, Kalle 2011. Talouskriisi pahensi nuorisotyöttömyyttä myös Suomessa. Tilastokeskus. Viitattu 6.2.2017. http://www.tilastokeskus.fi/artikkelit/2011/art_2011-12-21_006.html

- Sipilä, Jorma & Österbacka, Eva 2013. Enemmän ongelmien ehkäisyä, vähemmän korjailua? Perheitä ja lapsia tukevien palvelujen tuloksellisuus ja kustannusvaikuttavuus. Valtiovarainministeriön julkaisu 11/2013. Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy
- Sitra 2016. Uutinen: "Ajankohtaista Sitrasta". Viitattu 8.3.2017.
<https://www.sitra.fi/uutiset/ajankohtaista-sitrasta-2/>
- Terveyden –ja hyvinvoinnin laitos 2015. Osallisuutta edistämällä vähennetään eriarvoisuutta. Viitattu 15.2.2017.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/128983/Osallisuus%20_final_17.11.2015.pdf?sequence=1
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2016. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Viitattu 5.2.2017.
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/nuorten-syrjaytyminen-ehkaisy
- Tilastokeskus 2011. Suomalaiset tekevät melko paljon vapaaehtoistyötä. Viitattu 8.2.2017. http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-09-26_002.html?s=8
- Toivonen, Terhi & Valtonen, Riikka 2016. Koulutusvertailun karu fakta: Joka viides nuori suomalaismies ei opiskele ja on ilman työtä. Yle 15.09.2016. Viitattu 30.1.2017. <http://yle.fi/uutiset/3-9169450>
- Tunstall, Elizabeth Dori 2015. Artikkelo: "Un-doing youth alienation: designs for belonging". The Conversation. Viitattu 1.3.2017. <http://theconversation.com/un-doing-youth-alienation-designs-for-belonging-38467>
- Työ –ja elinkeinoministeriö 2016. Rakannerahastot. Viitattu 21.11.2016.
<https://www.rakannerahastot.fi/ohjausryhma#.WDLLr6KLSAw>
- Työ –ja elinkeinoministeriö 2012. Nuorten yhteiskuntatakuu 8/2012. Viitattu 27.1.2017.
http://www.nuorisotakuu.fi/files/34024/Nuorten_yhteiskuntatakuu_2013_-raportti.pdf
- Työterveyslaitos 2017. Combo – Nuorten osallisuuden, hyvinvoinnin ja työelämävalmiuksien edistäminen. Viitattu 6.2.2017. <https://www.ttl.fi/tutkimushanke/combo-nuorten-osallisuuden-hyvinvoinnin-tyoelamavalmiuksien-edistaminen/>
- Vamos 2016. Välittämistä, tukea ja toimintaa. Viitattu 6.2.2017.
<https://www.vamosnuoret.fi/>

Valtion nuorisoneuvosto 2017. Tilasto: ”Etsivän nuorisotyön kattavuus kunnissa”.

Viitattu 9.3.2017. <https://indikaattorit.tietoanuorista.fi/arjenhallinta/etsiva-nuorisoty>

Virtanen, Annika 2016. Nuorten vapautuneiden vankien kokemuksia elämäntilanteestaan vapautumisen jälkeen. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 13.2.2017.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107827/Virtanen_Annika.pdf?sequence=1

Yeung, Anne Birgitta 2002. Nuorten osallisuus vapaaehtoistoiminnassa ja seurakunnassa. Teoksessa Anu Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. 1. painos. Helsinki: Kuntatalon paino, 76-89.

. Yeung, Anne 2004. Nuoret ja vapaaehtoistoiminta – mahdoton yhtälö? Viitattu 9.2.2017.

http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/vapaaehtoistoiminta/nuoret_ja_vapaaehtoistoiminta_-_mahdoton_yhtalo

Yeung, Anne Birgitta 2007. Innoittava vapaaehtoistoiminta – toimintaan sitoutuminen ja sen tukeminen. Teoksessa Aaro Harju (toim.) Kansalaistoimintaan kätketty aarre. Espoo: Painotalo Casper, 152-165.

LIITTEET

Liite 1: Toimintasuunnitelma

Tammikuu

- Toimintasuunnitelma valmiiksi (Nana)
- Yhteydenotto kontakteihin (Jyrki ja Nana)
- Yhteydenotto festivaaleihin (Jyrki)
 - o Onko kiinnostusta olla mukana?
 - o Mihin mennessä tarvitsee ilmoittautua?
 - o Viestissä tulee painottaa, että festaripörssiläisiä on mukana n. 3-10+mentori
- Festaripörssi ”tietopaketti” (Jyrki)
 - o Mikä on Festaripörssi?
 - o Kenelle tarkoitettu?
 - o Mitä Festaripörssistä hyötyy?
 - o Maksaako Festaripörssiin osallistuminen?
 - o Kuinka voin ilmoittautua Festaripörssiin?
 - o Voinko tulla mukaan, vaikka en ole aikaisemmin ollut töissä?
 - o En uskalla lähteä yksin festivaaleille, mitä teen?
- Nettisivujen päivittäminen (Jyrki, mainostoimisto)
 - o Tietopaketti nettisivuille
 - o Visuaalisen ilmeen tarkistaminen
- Instagram (Markkinointiharjoittelija)
 - o Ajankohtaiseksi päivittäminen
 - o Nuorten seuraaminen
- Markkinointiharjoittelijan rekrytoiminen (Jyrki)

Helmikuu

- Mentoreiden rekrytoiminen (Jyrki)
 - o Yhteisöpedagogi
 - o Viime vuoden festaripörssiläinen
 - o Neljä kappaletta (?)
 - o Viime vuoden mentorit?
- Projektiassistentin rekrytoiminen (Jyrki)
 - o Projektiassistentti ei toimi mentorina
 - o Festivaalin ja mentorin välikäsi
 - o Hoitaa hallinnollisia tehtäviä (esim. palkanmaksu)
 - o Vastaa viestinnästä
- Yhteisöpedagogiopiskelijoiden integroiminen Festaripörssiin
 - o Mahdollisimman aikaisin helmikuussa
 - o Vierailu Nurmijärvellä
 - o Esitellään Festaripörssiä
 - o Kuinka nuoria saa osallistettua?
 - o Jaetaan flyereita, jotta voi jakaa nuorille
- Koulutusten suunnittelu (Jyrki)
 - o Hygienia, ensiapu, järkkäri
 - o Mikä paikka, nuorisotalo?
 - o Ennen koulutuksia ”hengailuilta” ja festareiden esittely?

- ”Haasta kaveri mukaan” –kampanja (Markkinointiharjoittelija, mainostoi-
misto)
 - o Rekrytoidaan viime vuoden festaripörssiläisiä haastamaan kaverei-
ta mukaan
 - o Palkkio?
- Ilmoittautumisten vastaanotto ja kysymyksiin vastaaminen (Jyrki)
- Nuorten tapaaminen (Jyrki, markkinointiharjoittelija, Nana)
 - o Esim. hiihtolomaviikolla Reaktori
- Nuorille koulutusten päivämäärät ja paikat sähköpostitse (Jyrki)

Maaliskuu

- Nuorten tapaaminen ja rekrytoiminen jatkuvat (Jyrki, markkinointiharjoit-
telija, Nana)
- Mentoreiden perehdytys (Nana? Jyrki)
- Koulutusten tarkat aikataulut lukkoon, lähetetään nuorille sähköpostit-
se(Jyrki)
 - o Lounas
 - o Tauot
 - o Ohjelma
- Festivaalien kanssa yhteydenpitoa (jos tarpeen, Jyrki)

Huhtikuu

- Projektiassistentti aloittaa työt
- Festarivalintalomakkeen tekeminen (joku joka osaa?)
 - o Sähköisesti
 - o Tarkat päivämäärät
 - o Webropol?
- Festaripörssin ensimmäinen ”valmistautumisilta” sekä Helsingissä että
Imatralla (Lappeenrannassa) (Jyrki)
 - o Paikalla mentorit ja projektiassistentti
 - o Kerrotaan viime kesästä ja yleisesti festivaaleilla työskentelystä
 - o Tulevien festivaalien esittelyä
 - o Sitoutetaan ja innostetaan nuoria
 - o Kerrotaan päivämäärä, johon mennessä nuorten tulee täyttää säh-
köinen festarivalintalomake (esim. 9.4)
 - o Painotetaan nuorille, että valitsee ainoastaan festivaalit, joihin on
mahdollisuus lähteä
 - o Kerrotaan nuorille, että festivaalit kerrotaan esim. 12.4 mennessä ja
nuorten pitää lähettää vahvistus esim. 17.4 mennessä
- Nuorten jakaminen festivaaleille (mentorit, projektiassistentti)
 - o Tiedon kertominen nuorille, sähköpostitse/whatsapp? (Projekti-
assistentti)
- Mentorit jakautuvat festivaaleille (projektiassistentin avulla?)

Toukokuu

- Korttikoulutukset (Jyrki, mentorit)
 - o Ensiapu, hygienia, järkkäri

Kesäkuu

- Festaripörssin "tiedotuskirje" (Projektiassistentti)
 - o Yhteistyökumppanit
 - o Nuoret
 - o Festivaalit
- Koko porukan kanssa palaveri ennen heinäkuun lomia

Heinäkuu

- Festaripörssin "tiedotuskirje" (Projektiassistentti)
 - o Yhteistyökumppanit
 - o Nuoret
 - o Festivaalit

Elokuu

- Festaripörssin "tiedotuskirje" (Projektiassistentti)
 - o Yhteistyökumppanit
 - o Nuoret
 - o Festivaalit
- Palautteen keruu
- Toiminnan raportointi ja jatkon pohtiminen
- Lopetustapahtuma/tulevaisuusinfo
 - o Helsingissä ja Imatralla
 - o Paikalla mentorit, projektiassistentti, nuorisotyön ammattilaisia
 - o Käydään läpi kesää, mutta ennen kaikkea keskitytään tulevaisuuteen
 - o Esim. CV-työpaja

Syyskuu

- Kiitoskirje (Jyrki)
 - o Yhteistyökumppanit
 - o Nuoret

Liite 2: Vuosikello

